

Заснаваная ў лістападзе 1906. Адноўленая ў траўні 1991. Выдавец: Прыватнае прадпрыемства «Суродзічы». Выходзіць штотыднёва, у чацьвяргі

Перавод стрэлак назад

Беларусь абвастрае стасункі з Захадам і трапляе ва ўсё цясьнейшыя абдымкі Расеі. **Старонка 3.**

Юлія Даршківец

У НУМАРЫ

Люстра дзён

У сакавіку былі зноў абмежаваныя грамадзянскія свабоды. Ва ўніверсітэтах пачаліся «палітыка-псыхалогічныя сумоўі» з абітурыентамі. 27 сакавіка прайшлі ператрусы кватэраў 17 журналістаў. **Старонка 8.** Сэнатар Чаргінец падзяліў літаратуру на сацыяльна значную і антыдзяржаўную. **Старонка 30.**

Загаварлі новыя ахвяры «жывых шчытоў»

Удзельнікам падзей 2 сакавіка, можна сказаць,

папанцавала, калі параўнаць з ахвярамі «жывога шчыта», зладжанага работнікамі ДАІ 7 кастрычніка 2007 году. **Старонка 14.**

Сын Шымава бароніць бацьку

Прыезд рэктара БДЭУ ў Вену суправаджаўся пратэстамі студэнтаў, выгнаных за палітыку. І нэрвовай рэакцыяй сына Шымава, які працуе на радыё «Свабода». **Старонка 16.**

Калі ж будзе сапраўдны плян?

Пасля 25 Сакавіка Віталь Тарас узьнімае праклятыя пытаньні нацыянальнага руху. **Старонка 6.**

ТДА «ВД Аўто»

ЛІЧЫЛЬНІКІ ДЫЗЭЛЬНАГА ПАЛІВА

для імпартнай і айчынай тэхнікі

Эканомія – больш за 15%

УНН 190841880 Тэл./факс: 375 17 262-57-54, 262-25-29
GSM: 375 29 776-86-25, 694-91-26

Незаўважны распад дыктатуры

Незалежныя назіральнікі падаюць лічбы, што прэзыдэнт-дыктатар Зымбабвэ Робэрт Мугабэ прайграў прэзыдэнцкія выбары ў суботу. Цэнтравыбаркам гэтай афрыканскай краіны да серады так і не абвесьціў вынікаў, імкнучыся зацягнуць час.

У аўторак стала вядома, што за зачыненымі дзвярамі ідуць інтэнсіўныя дыпламатычныя перамовы з мэтай знайсці гараровае выйсьце для Мугабэ.

Афрыканскага дыктатара пахавала эканоміка. Пасля ўвядзеньня Захадам эканамічных санкцый інфляцыя ў краіне дасягнула 100 000 працэнтаў, а датацый ад Чавэса і Мбэкі аказалася замала для падтрыманьня сацыяльнай стабільнасьці.

У выніку Мугабэ прайграе выбары свайму даўняму праціўніку, лідэру кааліцыі «Рух за дэмакратычныя перамены», прафсаюзнаму босу Моргану Цвангірай (на фота).

Згодна з вынікамі паралельнага падліку галасоў паводле пратаколаў участковых камісій, праведзенага хаўрусам 25 грамадзкіх і царкоўных арганізацый, Цвангірай набраў 49,4% галасоў супраць 41,8% у Мугабэ. Яшчэ 8% ад'ёў зымбабвійскі Казулін — былы міністар фінансаў Мугабэ, які перайшоў у апазыцыю. Цікава, што апошняга Мугабэ назваў ныйначай як «жабай», а Цвангірай — «марыянэткай».

Гэта фэнамінальная перамога ва ўмовах дыктату дзяржаўных СМІ і маніпаляцыі сілавых структураў прыхільнікамі Мугабэ. На мінулых выбарах Мугабэ ўдалося апярэдзіць Цвангірай.

Апазыцыя, здаецца, выйграе таксама большасьць месцаў у парламэнце.

Закуліснымі перамовамі аббяскуроўнай перадачы ўлады занялася Паўднёвая Афрыка — найбольшы сусед Зымбабвэ. Мяркуюцца, што Мугабэ будзе забясьпечаны пажыцьцёвы імунітэт, а кіраўнічая партыя Афрыканскі саюз народаў Зымбабвэ (Патрыятычны фронт) атрымае пасаду віцэ-прэзыдэнта.

Мугабэ 28 гадоў кіраваў краінай жалезнай рукой, захоўваючы дэмакратычную форму, але бязлітасна дыскрэдытуючы ці вынішчаючы апанэнтаў.

Ён пачаў сваю кар'еру як шанаваны лідэр нацыянальна-

вызвольнага руху. Аднак прага ўлады вымушала яго шукаць сумнеўных саюзнікаў — ад Карэі да Кітаю. Таксама дзеля ўтрыманьня ўлады ў састарэлых руках ён не пураўся распальваньня варожасьці да апазыцыі і меншасьцяў, у тым ліку белых, у якіх ён сканфікаваў зямлю, што прывяло да поўнага развалу сельскагаспадарчай вытворчасці.

Супраць яго выступала шырокая кааліцыя сілаў, якая ўключала ня толькі палітычныя партыі, але і Каталіцкую Царкву.

Мікола Бугай

Блізкія локці Расеі

Пра наступствы Косава для прасторы СНД піша палітоляг Андрэй Ляховіч.

22 сакавіка Дзярждума Расеі прыняла заяву адносна Абхазіі і Паўднёвай Асэтыі ў сьвятле абвяшчэньня незалежнасьці Косава. З аднаго боку, заява пра тое, што «Абхазія і Паўднёвая Асэтыя маюць больш правоў на незалежнасьць, чым Косава», стварае для расейскага кіраўніцтва фармальную падставу для прызнаньня незалежнасьці адпаведных рэгіёнаў Грузіі. Зь іншага боку, канстатацыя Дзярждумай факту, што «каля 90% насельніцтва Абхазіі і Паўднёвай Асэтыі зьяўляюцца грамадзянамі Расеі», сьведчыць пра тое, што ў Маскве думаюць і пра неабходнасьць інкарпарацыі Абхазіі і Паўднёвай Асэтыі. Увогуле, прага Расеі прыцягнуць да сябе Сухумі і Цхінвалі сьведчыць, што імперская ідэя вельмі жывая ў Расеі, у такой жа ступені, як і абурэньне тым, што беларусы і ўкраінцы размаўляюць не па-расейску.

Урок футболу

У наступным годзе ў школах можа зьявіцца дадатковы ўрок — «Гадзіна футболу». Пра гэта паведаміў Міхаіл Вергяенка, намесьнік старшыні асацыяцыі «Беларуская фэдэрацыя футболу». Паводле словаў Вергяенкі, цяпер у 122 спецыялізаваных школах Беларусі займаюцца больш за 126 тысяч юных футбалістаў.

АПЫТАНЬНЕ НА САЙЦЕ NN.VU

Хто можа лічыцца чалавекам сакавіка?

незалежныя журналісты	38 (16.5%)
Мянцюк	14 (6.1%)
Аляксей Марачкін	18 (7.8%)
Карэн Ст'юарт і Міхаіл Хвастоў	6 (2.6%)
дэманстранты 25 Сакавіка	111 (48.3%)
Уладзімер Навумаў	2 (0.9%)
тыбэтцы	39 (17.0%)
Аляксандар Лісоўскі	2 (0.9%)

Усяго прагаласавала: 230

Артыкул пра асобаў сакавіка — старонка 11.

Пабіты беларускі рэкорд у НХЛ

«Манрэаль Канадыянс» братоў Андрэя і Сяргея Касьціцыных, а таксама Міхаіла Грабоўскага сустракаўся ў гасьцях з «Атавай Сэнатарс». Тры шайбы ўляцелі ў браму гаспадароў, на адэкватны адказ «сэнатары» так і не наважыліся — 3:0.

Адна з шайбаў на рахунку Касьціцына-старэйшага. Тым самым пабіты беларускі рэкорд выніковасьці ў НХЛ, усталяваны яшчэ ў 1998 г. Уладзімерам Цыплаковым. Тады форвард «Лос-Анжэлес Кінгс» набраў 52 пункты (18 шайб + 34 галявыя перадачы). На рахунку Андрэя цяпер ужо 53 пункты (26+27).

Зьміцер Панкавец

Ад амэрыканцаў ізноў патрабуюць скарачэньня штату пасольства

Часоваму паверанаму ў справах ЗША ў Менску Джанатану Муру сёння ў Міністэрстве замежных справаў уручылі афіцыйную ноту.

У дакумэнце адзначаецца, што беларускае пасольства ў Вашынгтоне дадаткова скарачае колькасць пэрсаналу да шасьці чалавек плюс пасол. Тое самае за межнапалітычнае ведамства патрабуе і ад ЗША. Чарговае зьмянішэньне колькасці супрацоўнікаў пасольства звязана зь нежаданьнем амэрыканцаў адмяніць санкцыі супраць «Белнафтахіму».

Нагадаем, што 7 сакавіка Вашынгтон пакінуў пасол Міхаіл Хвастоў, празь пяць дзён зь Менску зьехала Карэн Ст'юарт. 27 сакавіка пэрсанал амэрыканскага пасольства зьменшыўся на 17 чалавек. Цяпер чакаецца новае скарачэньне.

Ад 1 красавіка пасольства ЗША ўзнавілі выдачу віз грамадзянам Беларусі.

Зьміцер Панкавец

Лукашэнкаўцы лічаць пасольства ЗША каардынуючым цэнтрам па скіданьні рэжыму.

КАМЭНТАР

Беларусь нарываецца

Ад амэрыканцаў ізноў запатрабавалі скарачэньня штату пасольства.

Улады Беларусі экспloatуюць незацікаўленасьць амэрыканскага боку ў згортаньні адносінаў зь Беларуссю.

Нягледзячы на тое, што ніводная краіна сьвету, акрамя Карэі і В'єтнаму, не паводзіць сябе з Захадам з такой адкрытай варожасьцю і дзёрзкасьцю, як Беларусь, эўрапейцы таксама старанна робяць добрую міну пры кепскай гульні. Яны пабойваюцца, што любыя санкцыі палегчылі б далейшае паглынаньне Беларусі Расеяй.

Ужо цяпер Расея цалкам кантралюе сілавую структуру, палітыку бясьпекі і замежную палітыку Беларусі, не гаворачы пра культурную палітыку, скіраваную на татальную русіфікацыю, прычым ня толькі моўную. Толькі эканоміка застаецца яшчэ не падпарадкаванай Маскве. «А любая форма беларускай дзяржаўнасьці мае большую вартасьць, чым Беларусь як частка імперыі», як напісаў на мінулым тыдні камэнтатар польскага часопісу «Впрост».

Застаецца няясным, як доўга . У

арсэнале эўрапейцаў застаецца тое, да чаго яны ніколі не звярталіся, — сапраўдныя эканамічныя санкцыі. Не дрындушкі наконт сыстэмы прэфэрэнцый, не далёкія амэрыканскія пагрозы «Белнафтахіму», а канкрэтныя санкцыі з боку кантынэнта, які спажывае прадукты беларускай нафтахіміі.

Такія санкцыі сапраўды маглі б мець вялікі наступствы — той самы бэнзін і далей бы ліўся да нідэрляндзкіх і ангельскіх перакупшчыкаў, але ўжо праз расейскіх пасярэднікаў — і без магчымасьці дывэрсыфікацыі рынку, альтэрнатывы якім няма.

Страты для бюджэту ў выніку ўвядзеньня сапраўдных санкцый былі б гіганцкімі, дзяржава была б адкінутая ў сваім разьвіцьці таксама моцна, як Сэрбія і Зымбабвэ — дзьве іншыя краіны, якія нарваліся на санкцыі Захаду праз аналягічныя памкненьні сваіх уладароў, Мілошавіча і Мугабэ. Сэрбія, даволі разьвітая і сучасная па выніках кіраваньня Ціта, цяпер стала найбяднейшай краінай у Эўропе, яе падкасіла эмбарга, уведзенае ў адказ на агрэсіўны шавінізм, замяшаны на такой сама антызаходняй прапагандзе, і які суправаджаўся разьдзіманьнем такой сама варожасьці да ўсіх

нязгодных, якую мы назіраем у Беларусі цяпер.

Вар'ядкая гульня ў выбіваньне расейскіх прэфэрэнцый, у абмен за русіфікацыю Беларусі, за вынішчэньне апазыцыі, сталася магчымай дзякуючы заваёвам той самай апазыцыі, якой удалося прышчапіць Захад страх перад стратай незалежнасьці Беларусі — страх, які яшчэ пры Клінтану быў Эўропе няведамы, а цяпер вызначае яе беларускую палітыку.

Пасьля 25 Сакавіка з Бэрліну прагучаў недвухсэнсоўны сыгнал. Нямецкі МЗС заявіў, што мае каардынаваць свае крокі ў дачыньні да Беларусі з саюзнікамі з ЗША. Не, Беларусь 27 сакавіка пайшла на новыя дэманстратыўна антыэўрапейскія крокі: пагром эўрапейскіх радыёстанцый. Што б там ні бубнілі ванькі-ўстанькі зь беларускага МЗС, выглядала гэта як «о Пуцін, Пуцін усёмагутны, не паднімай цану на газ да двухсот, мы вам усё, што хочаш...».

«Пасьля мяне хоць патоп», — казаў абсалютны манарх Францыі.

Пасьля мяне — інфляцыя 100 000 %, кажа Мугабэ на 28-м годзе свайго кіраваньня, што так ганарыста заносіўся на пачатку.

А пасьля нас?

Барыс Тумар

Журналісты супраць дыктатуры: 2:0

Разгон Дня Волі і ператрусы Белсатаўцаў выліліся ў PR-катастрофу для ўлады.

Бадай, першым урокам, які ангельскі піяршчык лорд Бэл мусіць даць свайму новаму беларускаму кліенту, будзе такі: «Чапаць журналістаў — сабе даражэй». Выдатны доказ гэтай тэзы — той вал нэгатыўнай інфармацыі, які пракаціўся па замежных мэдыях пасля разгону мітыngu на Дзень Волі. Для сьвету сымбалем сёлетняй менскай вясны зрабіўся скрываўлены твар Андрэя Лянкевіча.

У першыя дні пасля Дня Волі пошук навінаў у інтэрнэце выдаваў сотні вынікаў на запыт «Belarus». Натуральна, інфармацыйныя агенствы **Associated Press** і **Reuters** падрабязна паведамлялі пра падзеі ў Беларусі падчас акцыі і пасля яе. Гарачую навіну адразу падхопліваюць буйныя заходнія выданьні.

Брытанская газета **International Herald Tribune** піша пра сутычкі паміж тысячамі пратэстуючых і «беларускай паліцыяй».

Амэрыканская **The New York Times** паведамляе пра разгоны маніфэстантаў, а таксама зьмяшчае матэрыял «Беларусь: ператрусы ў квартэрах журналістаў».

Падрабязна Дзень Волі асьвятляла аўстрыйская прэса. **Der Standard** друкуе падборку матэрыялаў пад шапкай «Славаччына, Сэрбія, Беларусь — свабода

прэсы ў небажэньне на Ўсходзе і Поўдні». Славацкія газеты выходзяць зь белымі палосамі на знак пратэсту супраць новага закону аб мэдыях, у Сэрбіі ультранацыяналісты шлюць лісты з пагрозамі журналістам лібэральных і праэўрапейскіх выданьняў, а ў Беларусі — жорсткі разгон Дня Волі. «Улады разганалі дэманстрацыю ў гадавіну абвешчэньня незалежнасьці краіны ў 1918 г. і затрымалі 88 асобаў. Пры гэтым міжнародна прызнаны прэсавы фатограф Андрэй Лянкевіч быў да крыві зьбіты паліцыянтамі», — піша газета. Побач — фота Андрэя з разьбітым тварам. «Сярод тых, каго прысудзілі да 15 дзён турмы — рэпартэр газеты «Наша Ніва», паведамляе **Der Standard**. Акрамя гэтага, газета апісвае хвалю ператрусаў ды арыштаў незалежных журналістаў, якая пракацілася па краіне пасля Дня Волі.

Іншае аўстрыйскае выданьне **Die Presse** зьмяшчае артыкул «Выкарыстаньне грубай сілы супраць дэманстрантаў зноўку азмрочвае дачыненні з Захадам». Аўтар матэрыялу Эдуард Штайнэр піша: «Кожны раз здаецца, што сусьветнае зацікаўленьне Беларуссю не ўзабаве напаткае поўны паралюш. І кожны раз менскі рэжым не дае гэтаму адбыц-

ца, гучна нагадваючы пра сваё існаваньне». Газэта досыць маляўніча распавядае пра падзеі ў Менску, тлумачыць асаблівасьці стасункаў Лукашэнкі з Пуціным ды з Захадам ды дае гістарычную даведку пра тое, чым была БНР.

Не абмінулі ўвагай беларускія падзеі і нямецкія мэдыі. «З дручкамі супраць дэманстрантаў» — такую назву мае матэрыял, зьмешчаны ў **Süddeutsche Zeitung**, адной з найбуйнейшых штотдзённых газэтаў Нямеччыны. Вось як яна апісвае падзеі: «Дзеянні ўладаў былі брутальнымі... Жанчыну сярэдняга ўзросту спэцназаўцы павалілі на зямлю і пацягнулі за валасы да паліцэйскага аўтобуса... Паліцыянты таксама зьбілі беларускага фатографа».

У часопісе **Der Spiegel** надрукаваны артыкул «Хваляваньні ў краіне апошняй дыктатуры Эўропы: дэманстрацыя ў Беларусі перарастае ў вулічную бойку».

Рэспэктабэльны штотдзёнік **Die Zeit** піша пра тое, што «прэзыдэнт Лукашэнка жорстка абыходзіцца з мэдыямі», распавядаючы, як спэцслужбы абшукваюць рэдакцыі і арыштоўваюць журналістаў.

Вядучае інтэрнэт-выданьне Нямеччыны **Netzeitung** паведамляе пра тое, што беларускія журналісты закідаюць спэцслужбам грубае і неправамернае абыходжаньне зь іх калегамі: «Некалькі рэпартэраў былі затрыманыя, у тым ліку фатограф». Газэта таксама падае даходлівую гістарычную даведку: «Афіцыйна дэманстрацыя была прымеркаваная да 90-й гадавіны засна-

ваньня беларускай дзяржаўнасьці 25 сакавіка 1918 г. Пазьней краіна была ўлучаная ў склад Савецкага Саюзу. Лукашэнка, прыхільнік савецкай сыстэмы, зьяўляецца прынцыповым праціўнікам такіх дэманстрацыяў».

Швайцарская **Neue Zürcher Zeitung** піша пра дзясяткі арыштаваных: «Спэцназ затрымліваў, у асноўным, маладых людзей і, выкарыстоўваючы жорсткую сілу, закідваў іх у аўтобусы».

Расейская «**Газета.ru**» зьмяшчае матэрыял з кідкім загалоўкам «Дзень няволі»: «За апошнія гады беларуская ўлада адпрацавала да бляску мэтады здурэньня вулічных акцыяў апазыцыі. Дзейнічала яна паводле звычайнай схемы і ўчора, 25 сакавіка, у дзень сьвяткаваньня 90-годзьдзя Беларускай Народнай Рэспублікі».

Падзеі ў Беларусі былі і на першых палосах польскіх мэдыяў. Газэтныя старонкі поўніліся здымкамі зь Менску, найчасцей можна было пабачыць разьбіты ў кроў твар Андрэя Лянкевіча.

Карэспандэнт **Gazeta Wyborcza** Анджэй Пачобут піша пра «паляваньне на людзей», якое разгарнулася ў Менску на Дзень Волі: «Людзей білі дручкамі, нагамі і кулакамі. На сьнезе былі сьляды крыві». У іншым артыкуле падрабязна распавядаецца пра жорсткія прысуды, у тым ліку Сямёну Печанку.

Rzeczpospolita распавядае пра сусьветную рэакцыю на падзеі. Фота з падзеяў 25 Сакавіка трапіла нават на першую паласу самай масавай бясплатнай газэты

АПЫТАНЬНЕ НА САЙЦЕ NN.BY

Як па-Вашаму, хапун на Дзень Волі і ператрусы ў радыё- і тэлежурналістаў выявілі

сілу ці самаўпэўненасьць уладаў 84 (30.1%)

слабасьць ці няўпэўненасьць уладаў 195 (69.9%)

Усяго прагаласавала: 279

ЮЛІЯ ДАРАШКЕВІЧ

За шклом. Беларусь. Затрыманыя ўдзельнікі маніфэстацыі 25 Сакавіка далёкія ад роспачы.

Metro. Падзеі ў Менску прыцягнулі вялізную ўвагу да канцэрту салідарнасці зь Беларуссю, што адбыўся ў Варшаве 30 сакавіка. Канцэрт-маратон наведалі дзясяткі тысяч жыхароў Варшавы, у часе яго сабрана салідная сума ахвяраванняў на дзейнасць беларускай апазіцыі.

Украінскія мэды таксама асьвятлялі мітынг у Беларусі. Гэтак, «5-ы канал» паказаў рэпартаж зь Менску, а папулярная інтэрнэт-газета «Украінская праўда» змясьціла артыкул пра разгон мітыngu, асобна адзначыўшы, што «сярод пацярпелых апынуўся журналіст, фатограф газеты «Наша Ніва» Андрэй Лянкевіч, якому разьбілі твар». Як і большасць сусьветных мэдыяў, «Украінская праўда» коротка пазнаёміла чытачоў з агульнымі

звесткамі пра БНР.

Аналізуючы розгалас беларускіх падзеяў, нельга не прыйсьці да пэўных высноваў. Рэжым спадзяецца, што здольны кіраваць краінай шляхам запалохвання, але эфэкт атрымліваецца адваротны: апазіцыя яшчэ раз пераконваецца, колькі мае сяброў і падтрымкі. Фотакарэспандэнт Андрэй Лянкевіч заўжды быў за кадрам — цяпер ягоны твар зрабіўся вядомы ўсяму сьвету (як, дарэчы, і аблічча амапаўца, які яго затрымліваў). Кінуўшы за краты Сямёна Печанка, улада толькі ператварыла «Нашу Ніву» ў найбольш згаданую беларускую газету ў сусьветных мэдыях.

Пэратрусы 27 сакавіка таксама лішні раз нагадалі грамадзтву пра існаваньне незалежных радыёстанцыяў ды БелСату.

Штосьці падобнае адбылося ў сакавіку 2006 г., калі «Турэмны дзёньнік» Андрэя Дынька перадрукавалі вядучыя эўрапейскія выданьні.

У параўнаньні з сусьветным рэхам падзеяў, шакуе поўнае ігнараваньне дзяржаўнымі мэдыямі зьбіцьця і арыштаў сваіх калегаў зь незалежнай прэсы. Гэта яшчэ раз прымушае задумацца, хто журналіст, а хто не. Дарэчы, Сямён Печанка быў ня проста затрыманы пры выкананьні журналісцкіх абавязкаў — ён працягваў выконваць іх нават пасля (!) затрыманьня, дасылаючы ў рэдакцыю рэпартажныя смс-паведамленьні.

Новая тэндэнцыя: большасць сусьветных выданьняў, якія асьвятлялі падзеі ў Менску, дапаўнялі свае артыкулы невялічкімі гіста-

рычнымі даведкамі пра Беларускаю Народную Рэспубліку, тлумачылі, чаму Лукашэнка так нэгатыўна да яе ставіцца. Калі раней набор стэрэатыпных ведаў пра Беларусь на Захадзе абмяжоўваўся словамі «Лукашэнка» ды «дыктатура», дык цяпер у ім пачынае замацоўвацца ўяўленьне пра БНР як пачатак беларускай дзяржаўнасці. Лепшую прамоцьню дзяржаватворчых ідэяў цяжка сабе ўявіць. Як цяжка ўявіць сабе і больш правальную PR-акцыю з пункту гледжаньня арганізатару разгону дэманстрацыі. Тут ужо ніякі лорд-піяршыч, бадай, не дапаможа аднавіць імідж у свеце. Несумненна, пераможцамі сёлетняга Дня Волі выйшлі журналісты, ды і ўсё незалежнае грамадзтва, а рэжым толькі згубіў балы.

Алесь Кудрыцкі

Калі ж будзе сапраўдны плян?

Пасля 25 Сакавіка Віталь Тарас узьнімае праклятыя пытанні беларускага руху.

Пасля 25 Сакавіка паводле зразумелых прычынаў шмат пісалі пра разгон і арышты дэманстрантаў у Менску на подступах да плошчы Якуба Коласа. Значна меней, таксама паводле зразумелых прычынаў, згадвалі стаянне дэманстрантаў на пляцоўцы ля прэзідыяму НАН Беларусі. Хацеў быў пагуляць у словы, якія ляжаць на паверхні: стаянне — процістаянне. Але цяпер ужо не да філялягічных экзэрсісаў. Дый не было, насамрэч, у той дзень процістаяння. Людзі шлі на сьвята. Стэцназ стаў іх біць. Частка людзей пайшла да Акадэміі навук — месца дазволенага гарвыканкамам збору. Там правялі мітынг, там потым стаялі пад сьнегам і дажджом да васьмі гадзінаў вечару.

Стаяў і міліцэйскі тонваген. Праз гукаўзмацняльнікі міліцыя прэрыядычна заклікала ісьці па Сурганава да плошчы Бангалор, дзе мітынг дазволены ў парку Дружбы народаў ад 18-й да 20-й гадзіны. І папярэджвала, што мітынг ля Акадэміі забаронены, таму супраць яго ўдзельнікаў могуць быць ужытыя спэцродкі. Цікава, што тым вечарам міліцэйскія абвешчкі ўпершыню за апошні час гучалі выключна парасейску. Тым самым як бы даючы зразумець удзельнікам сьвяткаваньня, што гульні ўладаў з грамадзтвам скончыліся. Заставалася толькі абвешчыць камэнданцкую гадзіну.

Час абсурду

З набліжэньнем восьмай гадзіны сытуацыя рабілася ўсё больш абсурднай. Не маглі ж дэманстранты адолець адлегласьць паміж Акадэміяй навук і плошчай Бангалор за пяць—дзесяць хвілінаў. Хіба што верталётам? І што ўвогуле рабіць нармальным людзям у цёмным парку ўначы, у непагадзь? Але сытуацыя і без таго была ненармальнай. Хоць і прадказальнай. У гэтым і парадокс. Яшчэ напярэдадні некаторыя арганізатары пэсься ад дэміслаў пшыра казалі ў сваіх інтэрвію: ўлада настроеная агрэсіўна, правесьці пэсьце мірна не дадуць. У інтэрнэце блогеры, якія ўдзельнічалі ў папярэдніх акцыях апазыцыі, нагадвалі — ніколі ад 2000 году ўлады яшчэ не дазвалялі свабодна сабрацца на плошчы Якуба Коласа.

Таму варта мець альтэрнатыўныя варыянты.

Пасля разгону тыя, каго не затрымалі, рознымі шляхамі дабраліся да Акадэміі навук, дзе ўжо чакала частка людзей. Там лідэры апазыцыі зноў пацьвердзілі, што альтэрнатывы няма — на Бангалор яны ня пойдучь. Пасля кароткага імправізаванага мітынгу лідэры, палічыўшы мерапрыемства завершаным, разышліся.

Людзі — некалькі сотняў чалавек — заставаліся на месцы яшчэ каля гадзіны. Самае распаўсюджанае пытаньне ў натоўпе перад мітынгам і пасля было: куды рухацца? Пытаньне павісла ў паветры. Усе нечага чакалі. Чаго? На гэтае пытаньне ніхто, напэўна, у той момант ня змог бы адказаць. Мабыць, нейкага пляну дзеяньняў?

Наступным днём я падзяліўся сваімі назіраньнямі і эмоцыямі са знаёмым журналістам. Яму падалося, што я абвінавачваю апазыцыю ў нежаданьні несці адказнасьць перад людзьмі. І атрымаў параду крыху астыць. На думку калегі, беларуская апазыцыя нічым ня горшая, чым любая іншая — ці то ў М'яне, ці то ў Тыбэце, ці то ў Зымбабвэ. І ўвогуле, нельга вымагаць ад людзей, у тым ліку й палітыкаў, гераізму.

Безумоўна, гэта так. Абвінавачваць кагосьці ў адсутнасьці гераізму, а тым больш заклікаць на подзьвігі амаральна. Каб зразумець гэта, дастаткова паставіць самога сябе на месца іншых.

Акрамя таго, усім вядомы афарыстычны радок: «Кажды мніт себя стратегом, видя бой со стороны» (з расейскага перакладу «Віцязя ў тыгравай скурцы» Шата Руставэлі). Няшчасьце толькі ў тым, што ў сучаснай Беларусі нам усім, можа, і хапелася б апэньваць бой вонкі. Але гэта ня надта ўдаецца. Першымі, і не аднойчы, у гэтым змаглі пераканацца журналісты. Вельмі цяжка аб'ектыўна нешта апэньваць, калі цябе б'юць дручком па галаве, кідаюць у аўтазак ці прыходзяць з ператрусам, адбіраюць кампутары. І нават калі гэта адбываецца не з табой, а з тваімі калегамі, ня робіцца лягчэй. Бо ведаеш, што твая чарга можа быць наступнай, як бы аб'ектыўна і гнутка, якой бы ээпавай мовай ты ні стараўся пісаць.

Загад: усе свабодныя!

Крытэр праўды — практыка. Апазыцыя даўно ў гэтым пераканалася і цудоўна ведае, чым заканчваюцца масавыя акцыі, калі ўлада чымсьці моцна незадаволеная. А на кім жа яшчэ ёй зрываць сваю злосьць? Пра гэта ведаем і ўсе мы, хто (таемна альбо яўна) перабывае ў апазыцыі да ўлады, хай не ўваходзячы ў партыйныя структуры.

Так што пытанні да апазыцыі трэба, найперш, адрасаваць да саміх сябе. Ці мы добра ўсьведамляем, у якім грамадзтве жывем? Ці разумеем, што застаемся ў меншынні паводле вызначэньня? (І нават калі заўтра ідэалы апазыцыі перамогуць, усё адно ў бальшыні будзем ня мы, а тыя, хто першымі гэтымі ідэаламі пакарыстаецца.)

Ці ведаем напэўна, чаго хочам, куды імкнемся, за кім і навошта хочам ісьці?

Калі ўспамінаю маўклівае стаянне ля Акадэміі навук — чамусьці ўяляецца, што не. Воклічы «Жыве Беларусь!» толькі падкрэсьлівалі агульнае маўчаньне ў разгубленасьці.

З аднаго боку — народ мае права ведаць. Калі лідэры апазыцыі кажуць, што нельга абнародаваць запасны плян дзеяньняў, бо тады гэты плян адразу стане вядомы ўладам, гэта не перкановае. Пераканаць маглі б толькі самі дзеяньні. З году ў год мы пераканваемся на практыцы, што ніякага пляну няма. Альбо ён настолькі складаны, што разгадаць яго яшчэ нікому не ўдавалася, у тым ліку і ўладам. З іншага боку, незразумелая і нават ірацыянальная наша вера ў тое, што ў апазыцыі можа быць нейкі сакрэтны плян ці сьцэнар, які аднойчы ўсё перавярне, і Беларусь стане дэмакратычнай эўрапейскай краінай без рэпрэсіўных спэцслужбаў, несправядлівых судаў і хлусьлівых СМІ.

Каб адчуваць сябе свабодным чалавекам, неабавязкова хадзіць на ўсе дэманстрацыі і чакаць нейкіх указаньняў лідэраў. Як немагчыма прызначыць лідэра зверху, гэтак няможна і загадаць быць свабодным.

Наракаць у гэтым сэнсе на беларускую апазыцыю, тым больш інтэлектуальную, не даводзіцца.

Юлія Даршэвіч

Дастаткова паглядзець, што сталася з расейскімі дэмакратычнымі партыямі (напрыклад, СПС ці «Яблоко») пасля апошніх выбараў у Думу, на тое, колькі людзей выходзяць на «маршы нягодных» у абедзвюх расейскіх сталіцах, параўнаць, колькі тамтэйшых інтэлектуалаў удзельнічаюць у кампаніях у абарону правоў чалавека, а колькі, наадварот, добраахвотна славяць начальства, каб пераканацца — у Беларусі жывуць ня самыя несвабодныя людзі. І беларуская апазыцыя — зусім не слабая духоўна.

Навошта паліць вёскі?

Іншая справа, што ніякая сіла духу, ніякая адданасць Бацькаўпчыне і дэмакратыі не адмяняе неабходнасці думаць, аналізаваць мінулыя памылкі, шукаць новыя сцэнары, якія дазвалялі б зводзіць рэпрэсіі да мінімуму, а ўласныя дзеянні рабіць больш эфектыўнымі.

Несумненна, гэта адчуваюць і дзеячы апазыцыі. Але ёсць такая жудасная рэч, як звычка.

А яшчэ — непарыўнасць часу. Ніхто ня можа вырвацца з прасторы-часу і атрымаць сённяшняга падзеі як бы з вышыні. Заявы асобных спадароў пра тое, што яны ўсё прадбачылі і ўсіх папярэджвалі, здольныя выклікаць толькі сумную ўсмяшку. Няма нічога лягчэйшага і надзейнейшага, як прадазваць учорашня дзень.

Праблема ў тым, што чалавек да ўсяго прывыкае. Вайсковыя перавароты, хунта, імправізаваныя канцлягеры на

стадыёнах — гэта ўсё-ткі выключэнне з правілаў. Звычайна дыктатура выслявае патроху. Канцлягеры і крэматорыі ў Нямецчыне пры Гітлера з'явіліся не адразу. Спачатку былі звальненні з працы, спісы «непажаданых асобаў», потым была «крышталева ноч» і пагромы. А яўрэі ўсё не сьпяпаліся ехаць на Запад, многія да апошняга ня верылі, што нацысты здольны знішчыць усіх пагалоўна. А тыя, хто верыў, не чакалі, што ўсё адбудзецца так хутка. А нехта спадзяваўся на старыя сувязі ў выпэйшых эшалёнах улады...

І ГУЛАГ у СССР не адразу будаваўся.

12 красавіка 1995 году, калі галадаючых дэпутатаў ад апазыцыі сілай выкінулі з Вярхоўнага Савету Беларусі, многім, нават унутры самой апазыцыі, падавалася, што гэта нейкі анахронізм, нейкае адхіленне ад нормы. Заўсёды, пры любым аўтарытарным ці нават таталітарным рэжыме людзям хочацца спадзявацца на лепшае. Паводле аповедаў майго бацькі, у акупаваным немцамі Менску множыліся чуткі, што немцы наведуюць парадак і будучы плаціць усім за працу добрыя грошы, што распустыяць калгасы і адмяняць падаткі. Верылі ўсяму, што пішучы акупацыйныя ўлады ў сваёй газэце. Калі б на той час была развітая тэлевізія, можна не сумнявацца, што жыццё на тэлеэкранах выглядала б тады ня горай, як цяпер на БТ.

Так і ў наш час у кожным «крутым стане» на тэму БНР з удзелам навукоўцаў-гісторыкаў, у кожнай

перадачы на тэму «беларускіх святыхняў», у кожнай абвестцы на беларускай мове, у кожным рэвэрансе ўлады ў бок Захаду, у кожным пагрозлівым слове на адрас Масквы хочацца бачыць добры знак. Ці надзею на змякчэнне рэжыму і паварот на Запад, ці хоць бы вяртанне ўлады да «нацыянальных карапеў».

Некалі ў дзяцінстве, пабачыўшы кінакадры, на якіх гітлерцы паліць сялянскія хаты ў беларускай вёсцы, я задаў бацькам найўнае пытанне: дзея чаго яны гэта робяць? Навошта паліць хаты людзей, якія нічога кепскага не зрабілі? Я не разумеў, што гэта быў сыгнал усім, каб людзі ведалі, з кім маюць справу, і баяліся.

Калі мірных людзей б'юць спэцназаўцы на вуліцы — гэта таксама сыгнал. Толькі ня трэба баяцца. Як ня трэба чакаць пудадзейнага пляну ўратавання.

Трэба бачыць рэальнасць такой, якой яна ёсць. Іначэй жыць нельга.

P.S.

Пасля таго, як на пляцоўцы ля Акадэміі навук амаль нікога не засталася, на праспекце Незалежнасці адкульсьці з'явіліся легкавыя машыны міліцэйскай расфарбоўкі. Яны павольна, нібы краджом, праехаліся ўздоўж ходніка. Гэта не былі звычайныя міліцэйскія машыны. Гэта былі «крайсслеры». На такіх звычайна ездзіць прэзідэнцкая ахова.

Улада баіцца людзей.

У чацьвер 27 сакавіка між 8-й і 9-й гадзінамі ранку КДБ уварвалася ў офісы і кватэры журналістаў радыё «Рацыя», «Эўрапейскага радыё для Беларусі» і тэлеканалу «Белсат». Ператрусы адбываліся ў Менску, Гомелі, Віцебску, Берасьці, Бабруйску, Бярозе, Горадні, Магілёве, Пінску.

Раніца 27 сакавіка пачалася з паведамленьня, што ў Менску а 8.30 да кватэры, у якой знаходзіцца рэдакцыя радыё «Рацыя», прыйшлі супрацоўнікі КДБ. Яны сталі на лесьвічнай пляцоўцы і затрымлівалі ўсіх, хто спрабаваў трапіць у офіс. Былі затрыманы журналісты Барыс Гарэцкі, Юлія Коцкая і Аляксандар Янусік (карэспандэнт, дасланы агенцтвам БелаПАН для асьвятленьня падзеі).

Ператрус на «Рацыі» доўжыўся больш за тры гадзіны. Былі сканфіскаваны кампутары, вінчэстэры (чатыры сыстэмныя блёкі), ноўтбук, візытоўніцы, дыктафоны. А Юлію Коцкую адвезьлі на допыт у КДБ, але да вечару і яе адпусьцілі.

У гэты самы час пачалі зьяўляцца весткі пра ператрусы на кватэрах у рэгіянальных журналістаў ва ўсіх кутках краіны.

Анатоль Гатоўчыц з Гомелю паведаміў, што санкцыі на ператрус даў намесьнік пракурора Менску Аляксей Стук.

Журналістцы Тамары Шчапёткінай з Бярозы КДБісты казалі, што ператрусы адбываюцца паводле старой крымінальнай справы «Трэцяга шляху» аб мульціках пра Лукашэнку. У 2005 г. супраць стваральнікаў анімацыйных роликаў была заведзеная крымінальная справа па абразе прэзыдэнта, а самі аўтары зьехалі ад перасьледу за мяжу, дзе і знаходзіцца. Ператрусы ва ўсіх журналістаў былі намінальна звязаныя

Пад прыцэлам

ЮЛІЯ КОЦКАЯ

Журналістка Юлія Коцкая выглядвае з акна кватэры, дзе адбываецца ператрус.

акурат з гэтай справай.

Тыя мульцікі трансляваліся на тэлеканале «Белсат», але абсалютна не зразумела, якое дачыненне да гэтага могуць мець радыёшчыкі.

Агулам 27 сакавіка былі

затрыманыя каля 15 журналістаў замежных СМІ, які працуюць без акрэдытацыі. Не засталіся такія падзеі і па-за ўвагай Міністэрства замежных справаў. Кіраўніца ўпраўленьня інфармацыі

МЗС Марыя Ваньшына пракамэнтавала ператрусы так: «Гэтыя людзі на замежныя грошы доўгі час незаконна займаюцца журналісцкай дзейнасьцю. Але, згэдзіцеся, гэта ня робіць іх журналі-

стамі замежных мэдыяў! Як казалі нашы мудрыя продкі, «ня кожны манах, што ў расе». Дарэчы, нелегальны характар дзейнасці ўзгада-ных асоб ніколі не хаваўся і іх замежнымі гаспадарамі, пра што неаднакроць і наўпрост заяўлялася ў прэсе. Зыходзячы з гэтага, цалкам лягічным зьяўляецца, што дадзенай сытуацыяй цяпер займаюцца адпаведныя структуры».

«У мяне толькі адно тлумачэнне таго, што адбылося. Гэта вынік з санкцыяў, якія ЗША наклалі на беларускія нафтахімічныя прадпрыемствы. І ў першую чаргу Лукашэнка вырашыў адказаць на іх амэрыканцам ліквідацыяй незалежных сродкаў масавай інфармацыі», — пракамэнта-

Польскае МЗС дае «Белсату» 70 тысяч і забірае 3 мільёны

У пятніцу міністар замежных справаў Польшчы **Радаслаў Сікорскі** заявіў, што аплочыць «Белсату» кошт забранага беларускай міліцыяй абсталявання. Пра гэты ягонь жэст паведамлялі сродкі масавай інфармацыі.

— Паводле папярэдніх разьлікаў, дапамога складзе 50—70 тысяч злотых (25—30 тысяч даляраў), — сказаў прэсавы сакратар МЗС **Пётар Пашкоўскі**.

Аднак у той самы дзень на пісьмовы стол сябра праўленьня Польскай тэлевізіі (TVP) Славаміра Сіўка лёг ліст, датаваны 17 сакавіка, у якім МЗС паведамляе, што выдаткоўвае сёлета «Белсату» на 3 мільёны злотых (каля 1,4 мільёна даляраў) меней, чым плянавалася: 18 мільёнаў злотых (8 мільёнаў даляраў) замест 21 мільёна злотых — і гэта канчатковая сума.

Кошт дзейнасці «Белсату» сёлета ацэньваўся ў суму каля 27 мільёнаў злотых. Акрамя грошай з МЗС, чакалася, што 6 мільёнаў вылучаць замежныя партнёры. На пытаньне пра прычыны зьмяншэння фінансавання каналу МЗСам, Пётар Пашкоўскі адказаў толькі: «Я ня ў курсе».

Каб рабіць канал для Беларусі пры зьменшаным бюджэце, TVP будзе вымушаная пайсьці на скарачэньне часу трансляцыі.

Паводле PAP via Onet.pl

ваў парталу Gazeta.pl старшыня незарэгістраванага праваабарончага цэнтру «Вясна» Алесь Бяляцкі.

«Наступствы рэйдэ спецслужбаў адчуваюцца: ператрусы, канфіскацыя і запалохваньне людзей нікому не дапамагаюць. Але напэўна гэта ня тое, што змусіла б канал спыніцца. Падстава для ператрусаў проста не вытрымлівае ніякай крытыкі, калі не назваць яе глупствам. Нават калі ў праграме каналу былі мультфільмы (апошні раз іх паказвалі 18 лютага), дык якое дачыньне да гэтага маюць журналісты?» — кажа кіраўнік рэдакцыі інфармацыйных праграм «Белсату» Аляксей Дзікавіцкі.

«Гэтая маштабная акцыя КДБ скіраваная ў першую чаргу на тое, каб выставіць бар'еры на шляхах распаўсюджваньня інфармацыі і нагнаць страху на журналістаў. Удар прыйшоўся ў першую чаргу на тых нашых калегаў, што працуюць на сапраўды незалежныя СМІ — радыёстанцыі, тэлеканал «Белсат». Акцыя сплянаваная і, магчыма, выкліканая яна нейкай эмацыйнай рэакцыяй на асьвятленьне ў СМІ падзей 25 сакавіка», — выказала сваю вэрсію старшыня БАЗу Жанна Літвіна.

Аднак часткова яе думку абвяргае Андрэй Аляксандраў, якому ўдалося перапісаць даручэньне на ператрус у сябе. Ён быў падпісаны намесьнікам пракурора Менску Аляксеем Стукам яшчэ 17 сакавіка і скіраваны намесьніку старшыні КДБ Вягеру. У даручэньні пералічаныя прозьвішчы людзей, якія, паводле апэратыўных звестак, працуюць на тэлеканал «Белсат». Ад рукі ў дакумэнце дапісана, што ператрусы трэба правесці і ў «іншых актывістаў радыкальных палітызаваных групак».

Пасьля чацьвярговых ператрусаў новых крокаў з боку спецслужбаў не было. Паколькі справа пра мультыкі была прыцягнутая за вушы, уся акцыя, выглядае, мела на мэце толькі запалохваньне.

Зьміцер Панкавец

КАМЭНТАР

Валер Булгакаў: «Наступствы могуць стаць непрадказальнымі»

«Чаму падзеі 27 сакавіка (ператрусы журналістаў) адбыліся менавіта 27 сакавіка, ведаюць толькі людзі з найвышэйшых эшалёнаў беларускай улады, — разважае рэдактар часопісу ARCHE.

Відавочна, аднак, што пачатак гэтай апэрацыі супаў, па-першае, з абвастрэньнем беларуска-амэрыканскіх дачыньняў. А, па-другое, з прамацаваньнем новаабранага прэзыдэнта Расіі Мядзьведзева на конт працягу інтэграцыйнай гульні. Цікава, што, каб паставіць ЗША на месца, асноўны ўдар быў наўмысна нанесены па структурах, якія падтрымліваюцца ЭС. Вонкава апэрацыя была абстаўлена так, каб гэта не выглядала як адказ беларускіх уладаў на сілавую дзеянні ЗША.

Суб'этам атакі стаўся ценявы сэгмэнт беларускага незалежнага грамадства. Тым самым быў дасланы мэсыдж заходняй супольнасьці прыкладна такога зьместу: калі Запад ня будзе згаворлівым, перадусім у пытаньні доступу прадуктаў беларускай нафтаперапрацоўкі на свае рынкі, незалежнае грамадства будзе і далей знаходзіцца пад ударам.

Экспарт прадуктаў нафтаперапрацоўкі рос у першыя сёлетнія месяцы. Беларускія ўлады нават загаварылі пра адкрыцьцё трэцяга нафтаперапрацоўчага заводу. Дык чаго баіцца Лукашэнка? Ён баіцца, што, калі Эўропа паўторыць прыклад ЗША, то ўся гэтая нафтаперапрацоўка акажацца нікому не патрэбнай.

Як бы цынічна ні гучала, такім крокам беларускія ўлады ў сваім уяўленьні ствараюць новую прастору для дыялёгу. 27-га адбыліся ператрусы, а 28-га — міністар замежных справаў С.Мартынаў заявіў, што Беларусь гатовая да канструктыўнага дыялёгу з ЗША. Гэты прыклад цынічнай постсавецкай сілавой палітыкі, між іншага, сьведчыць, што жорсткі аўтарытарызм у Беларусі дапаўняецца яўнай шантажысцкай палітыкай дзяржавы.

Паколькі ніхто зь фігурантаў гэтай справы пакуль ня быў затрыманы, я мяркую, гэтая хваля ня будзе мець бліжэйшым часам працягу. Хутчэй за ўсё будзе зробленая паўза, каб прааналізаваць, як сілавая мэтады ўзьдзеініваюць на заходніх палітычных лідэраў. Хоць разьлік яўна робіцца на тое, што ў бэрлінскіх і брусэльскіх калідорах улады і надалей будзе панавіць дэфіцыт палітычнай волі і каардынацыі, я не выключаю, што насамрэч разьлік акажацца лішне амбіцыйным і нешта такое можа паўтарыцца, наступствы гэтага канфлікту могуць стаць непрадказальнымі», — разважае галоўны рэдактар часопісу ARCHE Валер Булгакаў.

Запісаў
ЗП

Міністар Навумаў: Журналісты «Нашай Нівы» аказвалі супраціў міліцыі

На прэс-канфэрэнцыі ў пятніцу міністар унутраных справаў, камэнтуючы падзеі Дня Волі ў Менску, у прыватнасці заявіў: «Я ведаю, што былі затрыманьня 2 журналісты газэты «Наша Ніва» [Сямён Печанко і Андрэй Лянкевіч — «НН»], але калі журналісты ўдзельнічаюць у несанкцыянаванай акцыі і аказваюць супраціў міліцыі, то яны, як і звычайныя грамадзяне павінны несці адказнасць», цытуе словы міністра Інтэрфакс.

Што да затрыманьня карэспандэнта і апаратыра Літоўскага тэлебачаньня і канфіскацыі ў іх касэты з запісам зьбіцьця дэманстрантаў, то Навумаў ухіліўся ад адказу, спаслаўшыся на тое, што «да яго ў гэтай справе ніхто не звяртаўся».

Міжнародны камітэт па абароне журналістаў: «Мы заклікаем улады датэрмінова вызваліць Сямёна Печанка»

«Камітэт па абароне журналістаў устрыжаны перасьледам беларускімі ўладамі незалежных журналістаў у апошні час, — паведамляецца ў распаўсюджанай арганізацыяй заяве. — Беларускае КДБ правёў шэраг ператрусаў у офісах незалежных журналістаў радзі і ў кватэрах болей за тузін журналістаў. Два журналісты былі затрыманьня і зьбітыя ў аўторак падчас акцыі.

Абодва журналісты мелі на сабе прэс-карты і нашаніўскія пасьведчаньні, на якія міліцыя не звярнула ўвагі. Суд Маскоўскага раёну Менску абвінаваціў Печанка ў парушэньні адміністрацыйнага кодэксу і прыгаварыў да 15 сутак арышту — рашэньне вынесена на працягу аднаго судовога паседжаньня».

«Мы neverагодна ўстрыжова-

Калегі карэспандэнтаў, якія былі побач зь Сямёнам Печанком і Андрэем Лянкевічам, сьведчаць пра адваротнае

«Я зьяўляюся карэспандэнтам інфармацыйнай кампаніі БелаПАН. Мне было даручана асьвятляць акцыю 25 сакавіка ў Менску.

Прыкладна а 18.40 я знаходзіўся каля моста празь Сьвіслач на праспэкт Незалежнасьці з боку Дому-музею РСДРП. Недалёка ад мяне знаходзіўся карэспандэнт газэты «Наша Ніва» Сямён Печанко. Ён фатаграфавуў групу дэманстрантаў. У яго на вошратцы было прымацаванае пасьведчаньне журналіста.

Ніякіх лезунгаў ён не выкрываў. У руках у яго не было ніякіх сьцягоў і не было ніякай сымболікі. Ягоныя рукі былі занятыя фотаапаратам.

Сяргей Пульша»

«Я 25 сакавіка 2008 году на заданьне рэдакцыі газэты «Белорусы и рынок», супрацоўнікам якой зьяўляюся, рыхтаваў рэпартаж пра сьвяткаваньне Дня Волі. Гэтае мерапрыемства асьвятляла мноства

ня такім рэзкім ціскам на ўсю незалежную прэсу ў Беларусі, — кажа выканаўчы дырэктар СРД Джозэл Сайман. — Мы заклікаем улады датэрмінова выпусціць Сямёна Печанка, зьняць абвінавачваньне з Андрэя Лянкевіча і вярнуць усё канфіскаванае абсталяваньне іншым перасьледваным журналістам. Незалежнай прэсе мусяць дазволіць даносіць навіны людзям Беларусі і сьвету бяз страху пакараньня».

Эўрасаюз заклікае вызваліць усіх затрыманых

Эўрапейскі саюз асуджае жорсткі разгон і масавыя арышты мірных дэманстрантаў у Менску 25 сакавіка. Пра гэта гаворыцца ў распаўсюджанай 28 сакавіка заяве цяперашняга старшыні ЭС — Славеніі.

«ЭС заклікае Беларусь неадкладна вызваліць усіх затрыманых і ўстрымацца ад іх далейшага судовага перасьледу», — гаворыцца ў заяве.

У дакумэнце падкрэсьліваецца,

Сямён Печанко.

беларускіх і замежных карэспандэнтаў. Сярод іх быў і журналіст «Нашай Нівы» Сямён Печанко, якога я добра ведаю ўжо некалькі гадоў. Ён меў пры сабе пасьведчаньне, прымацаванае да курткі. І як іншыя, рабіў сваю справу: фатаграфавуў, назіраў, размаўляў зь людзьмі. Лезунгаў і заклікаў не выкрываў, сьцягоў і транспарантаў пры сабе я меў. Ведаю яго як чалавэка спакойнага, нават флегматычнага. І таму не ўяўляю зь ягонага боку якіх бы ні было агрэсіўных дзеяньняў.

Генадзь Барбарыч».

што Беларусь правядзе неадкладныя і канкрэтныя крокі для аднаўленьня пазытыўнай дынамікі ў стасунках з ЭС».

БелаПАН

ЗША асуджаюць цкаваньне СМІ ў Беларусі

Прэсавы сакратар Дзярждэпартамэнту ЗША Шон Маккормак выступіў з заявай аб падзеях апошніх дзён у Беларусі: «Мы асуджаем жорсткія захады супраць незалежных мэдыяў у Беларусі, падчас якіх без законных падставаў былі затрыманьня 30 незалежных журналістаў у 12 гарадах, — гаворыцца ў заяве. — Гэта адбылося пасля брутальнага разгону мірных шэсьцяў у Менску 25 сакавіка, які суправаджаўся дзясяткамі затрыманьняў. Рэжым Аляксандра Лукашэнкі зноў выявіў сябе як грубая аўтарытарная дыктатура, якая адкрыта парушае правы чалавэка і фундаментальныя свабоды».

Радыё «Свабода»

Асобы сакавіка

Хто варты звання асобы першага месяца вясны? Хто зрабіў найбольш у сакавіку і тым самым прыцягнуў да сябе ўвагу грамадзкасці і мэдыяў? Хто заслужыўся перад чалавецтвам і Беларуссю?

Журналісты. Сакавік выдаўся надзвычай складаным для журналістаў, якія працуюць у незалежных СМІ. Спачатку 25 сакавіка падчас святкавання Дня Волі былі затрыманы два журналісты «НН» — Сямён Печанко і Андрэй Лянкевіч. Шакуючыя фота скрываўленага Лянкевіча (**побач**) абляцелі ўвесь сьвет. Печанка судзьдзя Маскоўскага раёну Тамара Ёнукевіч пакарала п'ятнаццацігодзі суткамі арышту. Гэта пры тым, што калегі журналісты сьведчаць цьвёрда: Сямён ніяк не парушаў грамадзкі парадак, а выконваў свае прафэсійныя абавязкі.

27 ж сакавіка адбылася спэцаперацыя. Супрацоўнікі КДБ правялі масавыя ператрусы ў журналістаў радыё «Рацыя», «Белсату», «Эўрарадыё». Ціск на журналістаў намінальна звязаны з крымінальнай справай «Трэцяга шляху», завеззенага за мульцікі пра Лукашэнку.

Журналісты рабілі сваю справу і ў іншых сытуацыях, напрыклад, калі апрылюднілі факт выстаўленьня «жывога шчыта» на дарозу Менск—Мікашэвічы.

Другая калектыўная кандыдатура на званьне асобаў месяца, якая называлася ў Рэдакцыі найчасцей, — гэта дэманстранты 25 сакавіка, што выйшлі супраць кардонаў спэцназу, дабіваючыся свайго права на свабоду сходаў, права адзначыць 90-годзьдзе незалежнасьці Беларусі ў цэнтры сталіцы, каля помнікаў нацыянальных паэтаў, а не на балотнай станцыі каля плошчы Бангалор.

Аляксей Марачкін.

Кіраўніка Рады «Згуртаваньня беларусаў сьвету «Бацькаўшчына», знакамітага мастака, абвінавачлі ў лаянцы і асудзілі на пяць сутак. Арыштавалі яго проста ў майстэрні, а ўсё гэта было зроблена, каб сканфіскаваць некалькі дзясяткаў расьцяжак і транспарантаў, намаляваных ім да Дня Волі. Заадно забралі ягонае знамя і пабілі кераміку. Выпадак з «брыдкасловам» Марачкіным — сымбалічны для беларускай інтэлігенцыі.

Карэн Ст'юарт і Міхаіл Хвастоў. 7 сакавіка Беларусь адклікала з Вашынгтону свайго пасла Міхаіла Хвастова. Гэта было патлумачана эканамічнымі санкцыямі ЗША супраць «Белнафтахіму». Празь пяць дзён Менск была вымушаная пакінуць пасол ЗША Карэн Ст'юарт. На гэтым дыпляматычная вайна між краінамі ня скончылася. Беларусь ужо дамаглася скарачэньня штату амэрыканскага пасольства ў два разы, а цяпер патрабуе новых скарачэньняў. На БТ быў паказаны рэпартаж пра шпіёнскую сетку, якая дзейнічала пад прыкрыццём

амэрыканскага пасольства. ЗША на нейкі час спынілі выдачу віз для грамадзянаў Беларусі. Амэрыка ў сваю чаргу працягвае займаць цьвёрдую пазыцыю ў дачыненні да беларускіх уладаў.

Мянцок. У сакавіку ўся Беларусь была шакаваная паведамленьнем пра здарэньне на трасе Менск—Мікашэвічы. Каб спыніць п'янага кіроўцу, які нёсся з хуткасцю 180 км/г і 40 хвілінаў уцякаў ад міліцыянтаў са Слуцку, інспэктары ДАІ перагарадзілі дарогу прыватнымі легкавымі аўтамабілямі, не высадзіўшы адтуль людзей. На шчасьце, абшлось без чалавечых ахвяраў, хаця кіроўца Мянцок і ўрэзаўся ў адзін з аўтамабіляў. Дзякуючы гэтаму выпадку, пачалі ўсплываць і іншыя падобныя сытуацыі. Мянцок стаў імем назойным гэтай тэндэнцыі. Да таго ж, ён... знік.

Уладзімер Навумаў. У сувязі са справай ДАІшнікаў, праявіў сябе і міністар унутраных спраў Уладзімер Навумаў. Апраўдваючы непрафэсіяналізм работнікаў ДАІ, Навумаў заявіў, што зьвесткі пра інцыдэнт 2 сака-

віка «скажонныя мэдыямі». Пазьней Навумаў яшчэ некалькі разоў у сакавіку зьяўляўся ў мэдыйнай прасторы. Напрыкладні Дня Волі ён заявіў, што міліцыя настроеная на самыя мірныя дзеянні. Нагадаем, што акцыя скончылася разгонам, якіх ужо даўно не было. 28 сакавіка Ўладзімер Навумаў зноў «парадаваў» прадстаўнікоў СМІ новай сэнсацыяй — выяўлены «касір апазыцыі». Аднак, аказалася, што затрыманая 25 сакавіка немалая жанчына Натальля Ясевіч проста мела з сабой 8 мільёнаў рублёў, каб набыць блёкі, а ў аўтазак напасілася сама, бо пабачыла, што туды пацягнулі яе адзінага сына.

Тыбэтцы. Масавыя хваляваньні прайшлі ў адміністрацыйным цэнтры Тыбэту Лхасе. Ад 10 сакавіка будыйскія манахі праводзілі у Тыбэце маніфэстацыі з нагоды 49-й гадавіны паўстаньня ў Лхасе, якое скончылася выгнаньнем духоўнага лідэра Тыбэту Далай-ламы. Падчас пратэстаў загінула некалькі дзясяткаў чалавек. Ад 1949 г. Тыбэт знаходзіцца пад уладай Кітаю, але працягвае змагацца за сваю незалежнасьць. Акцыі салідарнасьці з Тыбэтам прайшлі ў многіх краінах сьвету, у тым ліку Беларусі.

Аляксандар Лісоўскі. Беларускае школа вэлярэку заўсёды высока каштавалася ў сьвеце дзякуючы посьпехам Натальлі Цылінскай. На сёлетнім чэмпіянаце сьвету ў Манчэстэры Цылінскай не пашанцавала. У гіце яна была толькі восьмай, а ў спрынце ўвогуле атрымала траўму. Затое зазьзяла новая зорка беларускага вэляспорту — Аляксандар Лісоўскі. Гамяльчук вельмі ўпэўнена перамог у скрэтчы, а таксама заваяваў бронзу ў омніюме. Яшчэ адзін залаты мэдал у гонцы на пунктах выйграў Васіль Кіраенка. У агульным заліку зборная Беларусі заняла трэцяе месца.

Зьміцер Панкавец

Кіма будуць судзіць з трынаццаццю паплечнікамі

Юнака Андрэя Кіма вінавацяць у нападзе на міліцыянта падчас шэсьця прадпрымальнікаў 10 студзеня. Працэс адкладзены.

1 красавіка ў Цэнтральным судзе Менску пачаўся працэс над юнаком Андрэем Кімам. Горкая іронія заключаецца ў тым, што хлопца судзіць ў буйным будынку Гуманітарнага ліцэю, дзе Кім некалі навучаўся.

Андрэя вінавацяць у парушэньні арт. 364 КК РБ («гвалт, альбо пагроза гвалту ў адносінах да работніка міліцыі»). Яму пагражае да шасьці гадоў турмы. Падчас знаходжаньня Кіма ў турме супраць яго была заведзеная другая крымінальная справа за вулічную акцыю 10 студзеня.

Перад будынкам суду стаяла вялікая колькасць спэцназаўцаў і людзей у цывільным, якія правяралі заплечнікі і пусkali ў судовы дворык толькі тых, хто меў пашпарты. На працэс выдзелілі самую вялікую залю: на 70 чалавек. Але ўсе ахвотныя не зьмясьціліся. Рэшта сачыла за падзеямі з вуліцы. У залі былі Аляксандар Мілінкевіч, Іна Кулей, Вінцук Вячорка, Лявон Баршчэўскі, Мікола Статкевіч.

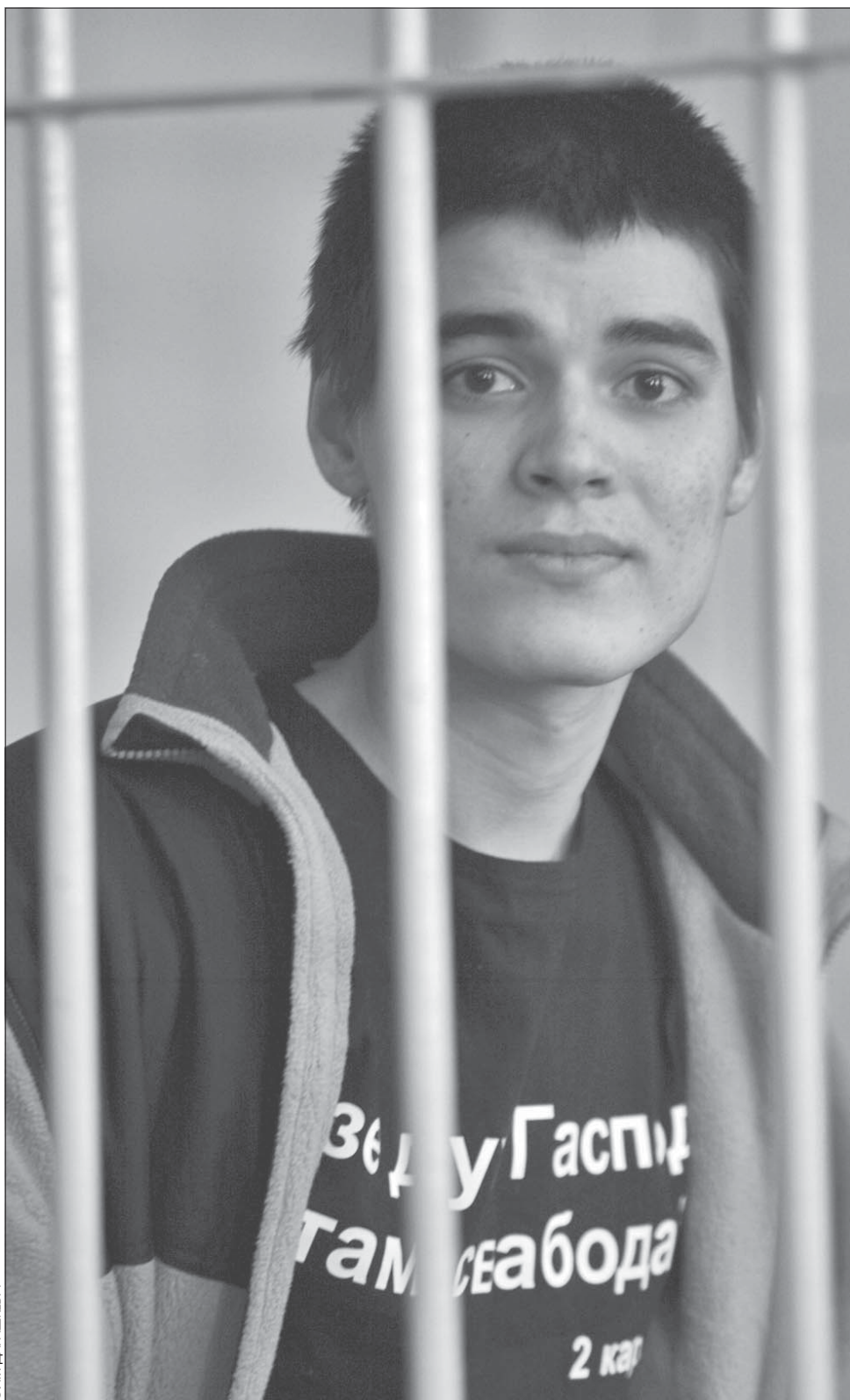
Андрэй сядзеў у судовай клетцы, пастрэжаны. Хлопец выглядаў хваравіта. На ім была апранутая майка «Маладога Фронту» з надпісам: «Дзе дух Гасподні, там свабода».

Адвакатка А.Кіма Тамара Сідарэнка адразу заявіла хадайніцтва аб зьмяненьні меры стрыманьня: з утрыманьня пад вартай на вызваленьне пад залог. Паручальнікамі былі гатовыя выступіць маці Андрэя Тацяна Кім і прадпрымальнік Ігар Леднік. Дзяржаўны абвінаваўца Лук'янаў таксама выступіў з хадайніцтвам: папрасіў суд аб злучэньні дзвюх крымінальных спраў, заведзеных у дачыненні да Кіма.

Пад вокнамі залі тым часам прайшла міні-акцыя ў падтрымку Андрэя. Молодзё з партрэтамі Кіма скандавала «Свабоду палітвязьням» і «Андрэй, мы з табой». Міліцыя выштурхала дэманстрантаў за стадыён «Дынама», але нікога не затрымала.

Судзьдзя Алена Ільіна паставіла аб'яднаць дзьве справы, але Кіма з падварты не вызваліць. Андрэя будуць судзіць з трынаццаццю паплечнікамі, таксама абвінавачанымі ў крымінальнай справе за 10 студзеня. Новы суд найхутчэй пройдзе ў сярэдзіне красавіка.

Зьміцер Панкавец

Загаварылі новыя ахвяры «ЖЫВЫХ ШЧЫТОЎ»

Удзельнікам падзей 2 сакавіка, можна сказаць, пашанцавала, калі параўноўваць з ахвярамі «жывога шчыта», зладжанага работнікамі ДАІ 7 кастрычніка 2007 году.

Так сама, як і ў выпадку на трасе Менск — Мікашэвічы, гэта здарылася ў нядзелю ўвечары, каля 18-й гадзіны.

Тады зноў жа п'яны кіроўца, зноў жа пазбаўлены праваў, ляцеў на аўтамабілі Peugeot 605 па МКАД і каля «Бізнэс-цэнтру» ва Ўруччы ўрэзаўся ў аўтамабілі «Таўрыя», Mitsubishi Carisma і DAF-95 з паўпрычэпам. У легкавіках, зноў жа, заставаліся людзі, і зноў жа — дзіця.

Вось вытрымкі з расказаў пацярпелых удзельнікаў «жывога шчыта»:

У Mitsubishi Carisma знаходзіўся кіроўца Яўген з жонкай і паўтарагадовым сынам:

Калі пад'ехалі да супрацоўнікаў ДАІ, адзін зь іх вы-

бег насустрач руху майго аўтамабіля, практычна пад колы, з накіраваным у наш бок пісталетам. Я спыніўся, і, не пасьпеўшы ўсвядоміць, што да чаго, пачуў адно віскат тармазоў... Пасьпеў крыкнуць жонцы: «Трымай дзіця!» Ад моцнага ўдару ззаду наш аўтамабіль уляцеў у фуру, якая стаяла наперадзе... «Хуткая» прыехала толькі праз 20—30 хвілін. У дзявятай бальніцы ў маёй жонкі выявілі пералом ключыцы... Як аказалася пазьней,

у яе ня толькі была зламаная ключыца з зрушэньнем, але і зрушылася 9-я хрыбетка, зламаная верхняя чвэртка грудзіны, моцныя ўдары рэбраў.

Стас Аляксеў і Наталья Гатоўка ехалі ў аўтамабілі «Таўрыя»:

Стас: Мы стаялі ў першым шэрагу. Удар быў настолькі моцным, што наш аўтамабіль папросту спляжыла. Усе наўкола здзівіліся, як мы яшчэ жывыя засталіся. Мы былі прышпіле-

ныя, і нашыя сядзеньні вырвала з каранем. Я апынуўся ў бальніцы, дзе праляжаў паўтара месяца... Дагэтуль хаджу з дапамогай мыліц.

Наталья: Я апытомне-ла толькі на апэрацыйным стале ў бальніцы, калі мне зашывалі рот і нагу. Побач ляжаў Стас. Яму зашывалі разьбітую галаву. Потым пачула, як доктар сказаў: «Глядзі, якая маладзенькая, але давядзецца рабіць апэрацыю на зубь», і зноў сам-лела. Паўтара месяца я ела праз трубочку.

Суд прызнаў кіроўцу Peugeot 605, Алега Наркевіча, вінаватым і прысудзіў яго да трох гадоў абмежаваньня волі з накіраваньнем на «хімію» ды пазбавіў яго права кіраваць транспартнымі сродкамі 5 гадоў.

Цалкам матэрыялы і сьведчаньні пра іншыя «жывыя шчыты» можна прачытаць у газэце «Автобизнес» у артыкуле «Жывы шчыт»: практыка па змаўчаньні.

ГАСПАДАРКА

«Лукойл-Беларусь» уварваўся ў пяцёрку самых буйных падаткаплатнікаў

Беларусь і расейскі нафтавы гігант «Лукойл» маюць пашырыць супрацоўніцтва і рэалізаваць новыя буйныя праекты. Інвэстыцыйныя планы абмеркавалі 28 сакавіка Аляксандар Лукашэнка і прэзыдэнт «Лукойлу» Вагіт Алякпераў. За 2007 год кампанія ўвайшла ў пяцёрку самых буйных падаткаплатнікаў

Беларусі. У прыватнасьці, «Лукойл» зараз мае распачаць выпуск змазачных матэрыялаў у Наваполацку. Яму дазваляць таксама стварыць дадатковыя запраўкі.

Продаж «Белпрамбудбанку» і «Белінвэстбанку»

Кіраўнік аднаго з найбуйнейшых беларускіх банкаў — ААТ «Прыёрбанк» Сяргей Касьцючэнка паведаміў, што на дзяржаўным

узроўні прынятае рашэньне аб продажы заходнім інвэстарам «Белпрамбудбанку» і «Белінвэстбанку». Ня выключаны таксама продаж у недалёкай будучыні 15—20 % акцый найбуйнейшага ў краіне «Беларусьбанку».

Зьнізіўся дэфіцыт гандлю

Адмоўнае сальда замежнага гандлю ў студзені—лютым складала 361,3 млн даляраў, тады як у 2007-м у выніку

крызісу з пастаўкамі нафты яно было 651,3 млн даляраў. Рост экспарту забясьпечаны выключна за кошт нафтапрадуктаў.

Сярэдні заробак складае 227 эўра

Налічаны сярэдні заробак работнікаў ў лютым склаў 761 605 рублёў, паведамляе сайт Міністэрства статыстыкі і аналізу. У студзені налічаны заробак быў 756 332 рублі.

МБ; zautra.by, БЕЛТА, naviny.by

Перанос працоўных дзён у траўні

Выходнымі будуць: 1 траўня (чацьвер), 4—6 траўня (нядзеля — аўторак), на 6 траўня прыпадае Радаўніца, 9—11 траўня (пятніца — нядзеля). Такое рашэнне прынятае пастановай Савету міністраў.

Барысаў — самая небяспечная чыгуначная станцыя Беларусі

За чатыры гады на чыгуначных пуцях на станцыі «Барысаў» загінулі 29 чалавек. Рэйкі аддзяляюць ад асноўнай часткі гораду так званы Залінейны раён, у якім жывуць каля пятнаццаці тысяч чалавек, а на працягу чатырох з паловай кілямэтраў ёсць толькі адзін пешаходны пераход з Залінейнага раёну, да таго ж не абсталяваны гукавой сыгналізацыяй.

Гінуць людзі на самай непчасьлівай чыгуначнай станцыі ў краіне, гінуць людзі на самай аварыйнай у Менскай вобласці барысаўскай вуліцы Гагарына. Сёлета на падрыхтоўку да свята беларускай пісьменнасці будзе выдаткавана каля 30 мільярдаў рублёў, якія сыдуць, збольшага, на фарбаваньне фасадаў дамоў на цэнтральнай вуліцы — праспекце Рэвалюцыі, на мэталадахоўку на іх стрэхі, мудрагелістыя балькончыкі, платы ды высадку кветак.

На святлафоры й пераходы грошай няма...

Ёсіп Дымкавіч,
borisov-e.info

Жыхары Гарадоччыны церпяць ад нашэсьця мядзведзяў

Раён мяжуе з Расеяй, дзе на мядзведзёў палююць зь лета да самай вясны. У Беларусі ж яны занесены ў Чырвоную кнігу. У рэспубліцы дзейнічае самая строгая забарона на іх здабывчу. Вось і міруюць касалапыя туды, дзе больш спакойна. У вёсцы Хвапна

PHOTOBYMEDIA.NET

дайшло да таго, што мядзведзёў узьвеў сабе бярог практычна ў цэнтры паселішча.

З кожным годам папуляцыя бурага мядзведзя ў Гарадоцкім раёне павялічваецца. І такі факт хвалюе егераў. Зьвяры разбураюць вульлі, мурашнікі, забіваюць дзікоў, ласёў, казуль. Спецыялісты задумляюцца пра магчымасьць перасяленьня мядзведзяў у іншыя рэгіёны краіны.

Адчыніў дзьверы машынай

Жыхарка вёскі Варняны Астравецкага раёну спала, калі яе сужыцель пасыла поўначы вярнуўся дамоў з гасьцей на машыне «Аўдзі-100». Маючы ключ, ён (відаць, быў, мякка кажучы, не зусім цьвярозы) ня змог ім скарыстацца. Тады ён сеў у машыну і паехаў проста на дзьверы. Ад удару яны «выскачылі». Былі папкоджаныя сьценны і перад аўтамабіля. Гора-кіроўца,

зразумеўшы, што сужыцелька яму гэтага не даруе, уцёк да родных у вёску Слабада...

Расейцы сарвалі кантрабанду наркатыкаў зь Беларусі

Себескія мыгнікі спынілі спробу ўвозу ў Расею гапшышу зь Беларусі. Наркотык спрабаваў правезьці грамадзянін Расеі, які ехаў на міжнародным рэйсавым аўтобусе. Адзін пакет з рэчывам выявілі ў торбе пасажыра, яшчэ адзін — між пасажырскім сядзеньнем і сьцяной аўтобуса. У пакетах было 43,75 грама гапшышу.

У Туркмэністане забаранілі гальштукі, як у прэзыдэнта

Студэнтам усіх ВНУ краіны забаранілі насіць гальштукі чырвонага колеру. Іміджэйкеры паставілі мэту — захаваць арыгінальнае аблічча прэзыдэнта Бэрдымухамэдава. Ён акурат

носіць чырвоны гальштук. За парушэньне забароны студэнтам пагражае адлічэньне.

У Чорнае мора ўпаў верталёт з 14 украінскімі памежнікамі

Верталёт памежнай службы Ўкраіны ляцеў з Адэсы на востраў Зьмяіны. Вёз каля 2 тон груза для будаўніцтва памежнай заставы. Праз 45 хвілін пасля вылету ён зваліўся ў мора, на водмель непадалёк ад Зьмяінага вострава. На борце знаходзілася 14 чалавек. Выжыў толькі адзін — афіцэр, які цяпер у стане комы знаходзіцца ў рэанімацыі.

Прэзыдэнт Балівіі падпісаў кантракт з футбольным клубам

47-гадовы прэзыдэнт Балівіі Эва Маралес падпісаў кантракт з футбольным клубам «Літараль». Кіраўнік дзяржавы абраў для сябе 10-ы нумар. Такім чынам Маралес вырашыў прыцягнуць увагу грамадзкасці да абмежаваньняў на правядзеньне футбольных матчаў ва ўмовах высакагор'я. ФІФА ратыфікавала дакумэнт, згодна зь якім на гульні на вышыні звыш 3 000 мэтраў каманды павінныя прыяжджаць за два тыдні да пачатку, каб паспець акліматызавацца. Фактычна, гэта забарона на міжнародныя матчы ў Балівіі. Маралес дабіваецца адмены закону, які, на яго думку, парушае правы чалавека. Маралеса падтрымаў Дыега Марадона, які нядаўна ўзяў удзел у таварыскай гульні на стадыёне Hernando Siles (3600 мэтраў над узроўнем мора) разам з балівійскім прэзыдэнтам.

Паводле: «Звязда», «Вечерний Гродно», ЯС, newsru.com, «Псковское Агентство Информации», «Хроніка Туркмэністана», Белтэлерадыёкампанія

Сын Шымава бароніць бацьку

Прыезд рэктара БДЭУ, былога міністра эканомікі, у Вену суправаджаўся пратэстамі беларускіх студэнтаў, выгнаных за палітыку, якія цяпер навучаюцца ў Аўстрыі. І выклікаў нэрвовую рэакцыю сына Шымава.

З 27 да 29 сакавіка ў Вене праходзіла міжнародная канфэрэнцыя «Беларусь у Эўропе: Эканамічнае супрацоўніцтва і палітычны дыялёг». Сярод яе ўдзельнікаў — Уладзімер Шымаў, рэктар БДЭУ, былы міністар эканомікі. Менавіта на загад У.Шымава з «наргасу» ў 2005 годзе была выключаная студэнтка-выдатніца Тацяна Хома. Дзяўчына цяпер працягвае вучобу акурат у сталіцы Аўстрыі.

З нагоды прыезду Шымава беларускія студэнты, якія вучацца ў Аўстрыі, выступілі з адмысловай заявай. Сярод іншага там адзначаецца: «Удзельнічаючы ў канфэрэнцыі ў Вене, рэктар Шымаў атрымае магчымасць наведаць адну з найпрыгажэйшых сталіцаў Эўропы, будзе жыць у добрым гатэлі, магчыма, атрымае ганарар за свой выступ ці яго зводзіць у Олэру, ён можа наведаць свайго сына і ўнукаў, што жывуць у суседняй Празе. Любы чалавек мае права на гэтыя прыемныя рэчы. Але гэтак жа і адлічаныя ці запалоханыя ім студэнты маюць свае правы, якія рэктар Шымаў зьяняважыў».

Адрэагаваў на гэтыя падзеі ў сваім блогу і сын Уладзімера Шымава Яраслаў, які працуе на расейскай службе радыё «Свабода».

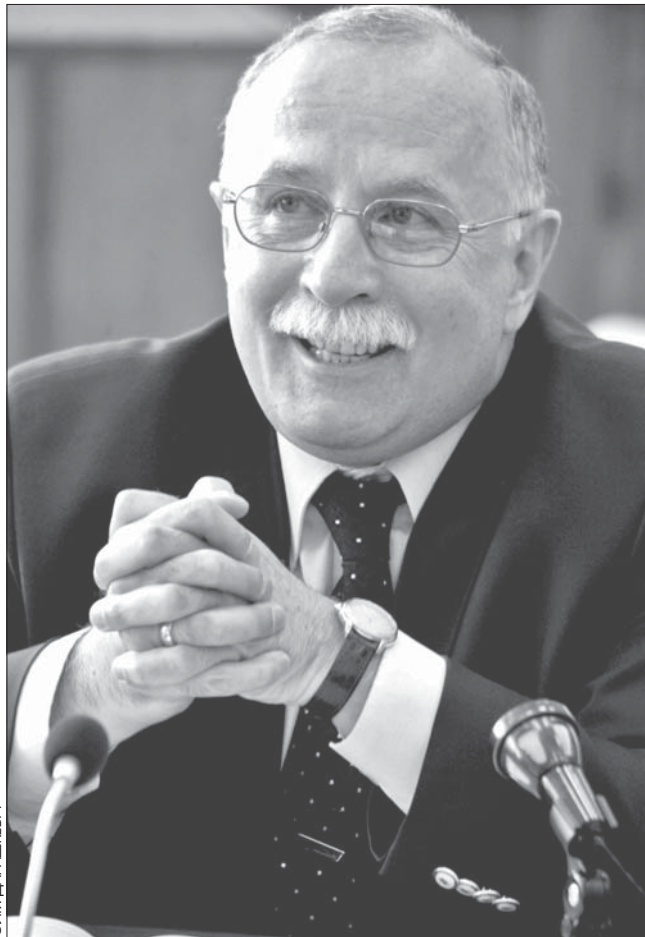
Шымаў-малодшы піша: «Я лічу, што прыстойны чалавек павінен у першую чаргу абараняць сваіх блізкіх і сяброў, а ўжо ў другую — разважаць пра Радзіму, перакананы, палітыку і пра іншыя высокія і абст-

рактныя матэрыі. Я ня ведаю ніводнага здзейсненага У.М.Шымавым учынку, адносна якога я адчуваў бы нейкія маральныя сумневы, — за адзіным выключэннем: адлічэнне з БДЭУ студэнткі Тацяны Хомы. Праўда, сытуацыя і з Хомай была не настолькі адназначнай, як гэта апісвалася і апісваецца ў апазыцыйных СМІ. Адзначу, што фармальна аснова для адлічэння была». Што праўда, гэтую прычыну сын рэктара «наргасу» не называе.

Яраслаў Шымаў кажа, што ягоны бацька ня мае ніякага дачынення да допытаў супрацоўнікамі КДБ студэнтаў БДЭУ. «Дарагія суайчыньнікі, хіба вы ня ў курсе, што ў Беларусі КДБ перад тым, як кантактаваць зь некім, ня мае звычайкі кансультавацца з начальнікам той персоны, да якой у азначанага ведамства зьявіўся інтарэс?»

Супрацоўнік расейскай «Свабоды» перакананы, што рэктар БДЭУ не адлічыў ніводнага студэнта за палітычныя погляды падчас прэзыдэнцкіх выбараў 2006 году і падзеяў на Плошчы. Сайт абароны рэпрэсаваных «Салідарнасць» дае іншую лічбу — 10 чалавек.

«Так, мой бацька, як і тысячы беларускія дзяржаўных службоўцаў, гуляе паводле правілаў гэтай сістэмы, якая створаная ў нашай краіне, Беларусі, у апошнія 14 гадоў», — лічыць Я. Шымаў. Ён высока ацэньвае даробак свайго бацькі: «Занадта ж заўзятым апазыцыянерам хачу сказаць

Уладзімер Шымаў настойвае, што адлічэнне Тацяны Хомы было законным.

адно: ну вось уявіце сабе, што так чаканы вамі дзень зьмены ўлады надыйшоў, Беларуссю кіруюць іншыя людзі. Што яны атрымаюць у спадчыну? Выпаленую зямлю? Анітрошкі. Яны будзь мець справу з краінай далёка не беспраблемнаю, аднак жа выглядаць яна будзе, асабліва паводле постсавецкіх мерак, цалкам прыстойна. ... І гэта — у тым ліку і плён працы беларускіх тэхнакратаў, да якіх, між іншага, належыць і «сатрап рэжыму» У.М.Шымаў. Аднак каб бачыць гэта, трэба глядзець на рэчы трошкі шырэй, чым звыкліся шмат якія нашыя апазыцыянеры».

Шымаў таксама выступіў з крытыкай «радыкальна-

нацыяналістычнай» і «лібэральна-эканамічнай» апазыцыі, бо яму «няма ахвоты ісьці пад сцягамі Пазьняка і Раманчука», г.зн., у тлумачэнні Шымава, ані будаваць «Беларусь без маскалёў ды рускамоўных, ані лібэральных джунглі для «моцных і ўпэўненых у сабе» дзядзечак Скруджаў». «Скажам, я, пры сваіх дастаткова крытычных поглядах на беларускую рэчаіснасьць, не магу і не хачу лічыць сябе апазыцыянерам у тым разуменьні, якое дамінуе ў Беларусі, — проста таму, што мне здаюцца вельмі сумнеўнымі многія мантры апазыцыйнай тусоўкі», — падсумоўвае ён. На думку Шымава, апазыцыя на ажыццяўленьне эвалюцыйных пера-

менаў ня здольная — «як у сілу сваёй невялікай папулярнасці ў грамадстве, так і таму, што і старэйшае яе пакаленне, і частка маладога ў многім жыве ў той Беларусі, якой няма — у «нябёснай Беларусі» сваіх мрояў.

Аўстрыйскія студэнты сёння сустрэлі Шымава акцыямі пратэсту і дасягнулі таго, што рэктар выступаў на канфэрэнцыі пад плякатам пратэсту. Пазыцыя ў рэктара БДЭУ за два гады

Яраслаў Шымаў:
«Трэба глязець на рэчы трошкі шырэй, чым звыклія шмат якія нашыя апазыцыянеры»

не змянілася. Падчас выступу ён настойваў, што адлічэнне было законным, згодна з правіламі ўнутранага распарадку, паведамляе generation.by.

Дарэчы, у венскай канфэрэнцыі браў удзел і кіраўнік цэнтру «Экаом», які распаўсюджваў вынікі «экзыт-полаў» у дзень на выбараў 2006 г., паводле якіх А. Лукашэнка перамагаў, набіраючы 83% галасоў.

Зьміцер Панкавец

Запіс у блогу Яраслава Шымава выклікаў такую бурную палеміку (расейскія блогеры пераважна ўхвалялі пазыцыю аўтара, беларускія крытыкавалі яго), што супрацоўнік расейскай «Свабоды» выцер усе камэнтары, зазначыўшы, што сюды сабраліся «слишком ретивые» аўтары.

Больш за 30 чалавек пракамэнтавалі гэты артыкул на сайце «НН». Падаём некаторыя з камэнтароў.

старший экономист напісаў(ла) Сакавік 28, 2008 у 22:45

Кожны робіць свой выбар. У Вашага бацькі быў прынамсі выбар — сысьць Хому ці сысьць самому.

Вас можна было б зразумець, калі б Вы баранілі бацьку. Але баронячы яго, Вы таксама пачынаеце бараніць сыстэму, у якой ён актыўна ўдзельнічае.

Мае дзеці ў Беларусі ня маюць магчымасці глядзець мультфільмы на роднай мове, на той, на якой мы гаворым у сям'і, і на якой гаварылі 50 пакаленняў маіх продкаў. Маіх сяброў паддавалі зьдзекам, каб прымуціць іх стукаць для КГБ. Маіх знаёмых садзілі ў турму. Другіх знаёмых — усю сям'ю — пазбавілі працы ў маленькім правінцыйным гарадку, толькі таму, што іх сын удзельнічае ў апазыцыі. Вы, які атрымлівае камфортны амэрыканскі аклад на радзье «Свабода», ведаеце, што такое застацца без заробку ў маленькім беларускім гарадку, калі ў цябе дзеці і калі цэны на мяса такія сама, як у вас у Празе? Вы знаеце, што зрабілася зь Беларуссю пры маўчаньні й помачы такіх, як Ваш бацька? Вы знаеце, што з афіцыйных дадзеных злачыннасць за апошнія 6 гадоў вырасла на 70%? Што колькасць забойстваў і вязняў на 100 тыс. насельніцтва стала ў 2 разы вышэйшая, чым у казацкай Украіне? Што адбываецца зь азьвяржэннем і сьпіваньнем адчужанага насельніцтва, якое сыстэма трымае ў страху і атамізацыі, вычышчаючы такіх, хто, як Хома, Севярынец, Быкаў ці Ганчар, аказваюць супраціў. Лёгка прыкрывацца тым, што «гэта непазьбежна»... Насамрэч — пазьбежна, калі кожны такі Шымаў

пачне цаніць ня толькі грошы.

Фядута — Філіфонцы напісаў(ла) Сакавік 28, 2008 у 22:40

Тое, як вядзе сябе малодшы Шымаў выклікае павагу да яго.

Lahviniec напісаў(ла) Сакавік 29, 2008 у 1:04

На маю думку, Сп. Шымаву-малодшаму, лепш было б прамаўчаць: ня ён асабіста, а ягоны бацька нясе адказнасць. І ад гэтага не адмысься. Дадам яшчэ такую рэч: Сп. Шымаў-малодшы «очень искуссно» карыстаецца прыёмчыкамі «лукашыстых», выкарыстоўваючы беларускую мову (выразы «змагароў» + «Беларусь без маскалёў ды рускамоўных»), каб прынізіць ды дискваліфікаваць беларускамоўную грамаду.

drak_hamster напісаў(ла) Сакавік 30, 2008 у 21:30

«НН» дала трапны заглавак «Сын Шымава бароніць бацьку». Усё зразумела — гэта права (і абавязак) любога сына. Здаецца, натуральна, па-чалавечаму было б тут пакінуць яго ў спакоі — ён зрабіў тое, што павінен быў зрабіць. Прамаўчаць бы тут тым, хто на яго накінуўся, і памаліцца, каб ім самім калісьці не давалося абараняць грэшных блізкіх ім людзей. А што Шымаў-старэйшы грэшны, дык сын гэта разумее і пра гэта піша. Змагаючыся з драконам, людзі не заўважаюць, як самі ўжо цяпер ператвараюцца ў драконаў.

старший экономист напісаў(ла) Сакавік 29, 2008 у 20:39

дзякуй Богу, што большасць мяне падтрымлівае, а ня Шымава. Усё слушна, што чалавек бароніць тату. Але калі пачынаецца гэты фашызм што да беларусаў (хто зь беларусаў хоча «Беларусі без маскалёў і рускамоўных»?

Расеец Баршчэўскі? Полька Борыс? Расейка Каця Салаўёва, якую за ўдзел у «Маладым фронце» хочучь пасадыць у турму? Беларуская нацыянальнае вызваленне — гэта рух за вызваленне асобы, а зусім не за вызваленне краіны ад іншых. Якраз такі лукашысты, пры ўдзеле Шымава, зачышчаюць краіну ад іншых. У Беларускай дэмакратычнай апазыцыі можна знайсці расейцаў, габрэяў, палякаў, украінцаў, пратэстантаў і крышнаітаў. А вось знайдзіце сярод лукашыстаў аднаго беларускамоўнага ці аднаго пратэстанта ці аднаго юдэя. Не, там усе будуць савецкія людзі, праваслаўныя атэісты)... Наконт таго, што апазыцыя ніколі ня прыйдзе да ўлады... Ня дзеля прыходу да ўлады жыве чалавек, і тым больш інтэлігент, а дзеля каштоўнасцяў. Але калі такія кажучь, што апазыцыя ніколі ня прыйдзе да ўлады, то я разумею, чаму яны не маглі прадказаць Аранжавай рэвалюцыі ва Украіне, і разумею, чым расейскі інтэлектуал розніцца ад цэнтральнаэўрапейскага.

drak_hamster напісаў(ла) Сакавік 31, 2008 у 19:33

«Бацька» цяперашняй дэмакратычнай Нямецчыны, першы канцлер ФРН Конрад Адэнаўэр, які сам пацярпеў ад нацы, ўсе гады кіравання трымаў сваім найбліжэйшым дарадцам і памочнікам Ганса Глёбкэ, прафэсійнага юрыста, аўтара сумнавядомых Нюрнбэрскіх законаў, якія пазбаўлялі габрэяў фактычна ўсіх грамадзянскіх правоў і былі пралёгам іх фізычнага вынішчэння. Адэнаўэр пра мінулае Глобкэ выдатна ведаў, але нягледзячы на моцную крытыку, трымаў дарадцам, тлумачачы, што той імкнуўся зрабіць тыя законы супраць габрэяў больш мяккімі. Нацызм ад такога выбару Адэнаўэрам супрацоўнікам не адрадыўся. Шымавы, дарэчы, як старэйшы, гэтак і малодшы, Нюрнбэрскіх законаў не пісалі.

Вялікі дзякуй

Алене Р. з Бярозаўскага раёну.

Юр'ю Л. з Стаўпецкага раёну.

Барысу Ш. з Веткаўскага раёну.

Ёсіфу Дз. з Гарадзенскага раёну.

Зьмітру К., А.Р. з Мастоўскага раёну.

І.Ш. з Браслаўскага раёну.

Міхаілу Т., Юр'ю Л., Віталю А. са Слуцкага раёну.

Андрусю А., Уладзімеру Ж., Сьцяпану Г., Ірыне З., Васілю Г., Валянціну Д., Лідзіі Л., Л.Л., Ліліі З., М.Ш. зь Менскага раёну.

Антону Б. з Верхнядзьвінскага раёну.

Вадзіму Б., Б.С. зь Сьветлагорскага раёну.

Яўгену К. з Шклоўскага раёну.

А.А. зь Пінскага раёну.

Сьвятлане К. зь Ліды.

Віталю Ц., Аляксандру Ш., Мікалаю К. з Чэрвеньскага раёну.

Алене Б., Міхаілу Б., Віталю А., Анатолю Л., Мікалаю Х., Зьмітру П., Сяргею К., А.С. з Гомелю.

Вользе Ш. з Ваўкавыску.

А.П., Уладзімеру Л., Сяргею Л., Віктару А., Вадзіму Ш., Міхаілу Ш. зь Берасьця.

Аляксандру Д. з Карэліцкага раёну.

Алене Дз., Юліі Е., Валянціне М. з Наваградзкага раёну.

Юрасю Ч., Анатолю С. з Мазырскага раёну.

Віктару Л. з Калінкавіцкага

раёну.

Аркадзю К. з Івацэвіцкага раёну.

Івану А., Генадзю С., Ірыне Х., Аляксею П., Сяргею К., Мікалаю Ж., Уладзімеру В., Ірыне Д., Ларысе Ц., Аляксандру А., Аляксандру К., Івану Р. з Горадні.

Георгію С., Ігару Б., Зьмітру Ж., Юр'ю Н. з Аршанскага раёну.

Вікенцію С. з Івянецкага раёну.

Вользе П., У.Т., А.К., Алегу П., В.В. з Маладэчанскага раёну.

Лідзіі А., В.Г., Вячаславу С., Сяргею С., Аляксею Ц., Аляксандру К. з Баранавіцкага раёну.

Віталю Г. з Чачэрскага раёну.

Андрэю К., А.Г., Івану Ю., Івану Ю. з Бабруйскага раёну.

Івану З. з Пружанскага раёну.

У.Ц., Сяргею К. з Салігорскага раёну.

Сяргею Х., Вользе Б. са Столінскага раёну.

І.К. зь Бярозаўскага раёну.

Сяргею К., Тамары К., Кацярыне П. з Смалевіцкага раёну.

С.Ж. з Клецкага раёну.

Уладзіславу І., Ю.Б., Л.Ш., Сяргею С., Канстанціну С., А.А., Барысу К., Яўгеніі К., Вользе Г., Паўлу Ж., Яну Дз., Раісе А., Леаніду Д. зь Віцебску.

Ігару Б., Івану Х. з Глыбоцкага раёну.

Валер'ю С. з Жлобінскага раёну.

Антону М., М.Б., Мікалаю Ч., Руслану К., Стэфану Н. з Полацкага раёну.

А.Р., А.Р., В.Л. з Шаркаўшчынскага раёну.

А.Дз., Анатолю Б. з Магілёва.

Аляксандру Ц. з Шумілінскага раёну.

Каб штотыдзень атрымліваць газэту,

дасылайце адрасы і грошы за газэту. Кошт на месяц — 8 тыс. рублёў.

1) Просім усіх ахвотных чытаць газэту паведамляць у Рэдакцыю свае адрасы і тэлефоны. Гэта можна зрабіць праз: тэлефоны: (017) 284-73-29, (029) 260-78-32, (029) 618-54-84, e-mail: dastauka@nn.by, паштовы адрас: 220050, г.Менск, а/с 537.

2) Просім у блянку банкаўскага паведамленьня ці паштовага пераказу дакладна і разборліва пазначаць адрас, у тым ліку паштовы індэкс і код пад'езду.

ПАВЕДАМЛЕНЬНЕ

ПВУП "Суродзічы", УНП 190 786 828				
МГД ААТ "Белінвестбанк", вул. Калектарная, 11, Менск, код 764				
Рахунак атрымальніка	3012 206 280 014		Асабовы рахунак	
(прозьвішча, імя, імя па бацьку, адрас)				
Від аплаты			Дата	Сума
За газэту "Наша Ніва"				
Агулам				

Касір

КВИТАНЦЫЯ

ПВУП "Суродзічы", УНП 190 786 828				
МГД ААТ "Белінвестбанк", вул. Калектарная, 11, Менск, код 764				
Рахунак атрымальніка	3012 206 280 014		Асабовы рахунак	
(прозьвішча, імя, імя па бацьку, адрас)				
Від аплаты			Дата	Сума
За газэту "Наша Ніва"				
Агулам				

Касір

М.П.

Салідарныя зь Беларусьсю

**Спяваюць
Аляксандар
Кульлінковіч
і Руся.**

Тысячы людзей узялі ўдзел у грандыёзным канцэрце «Салідарныя зь Беларусьсю», які прайшоў 30 сакавіка на Замкавым пляцы ў Варшаве.

Падчас імпрэзы пад бел-чырвона-белымі сьцягамі выступалі польскія гурты і беларускія рок-выканаўцы Лявон Вольскі, Зьміцер Вайцешкевіч, Руся, Аляксандар Кульлінковіч, Аляксандар Памідораў і IQ 48.

На канцэрце прамаўлялі вядомы польскі кінарэжысэр Кшышчэф Зануссі, кіраўнік зачыненага ўладамі Беларускага гумані-

**На сцэне —
прадстаўнікі
Тыбэту.**

тарнага лічэрэ ўладзімер Колас і ўдава зніклага ў Беларусі журналіста Святлана Завадзкая. Пры канцы імпрэзы на сцэну запрасілі прадстаўнікоў Тыбэту і выказалі ім супольную польска-беларускую салідарнасць. Таксама прагучала меркаванне, што канцэрт гэты будзе апошнім, а наступны пройдзе ў Менску на плошчы Якуба Коласа.

У гэтым годзе канцэрт прайшоў пад лезунгам: беларуская мова — мова беларусаў. Галоўная задача арганізатараў канцэрту — звярнуць увагу на праблему заняўня беларускай мовы: закрыццё беларускамоўных газэтаў і беларускамоўных школаў.

Канцэрт трансляваўся ў жывым этэры незалежнага тэлеканалу «Белсат», а таксама радыё «Рацыя».

Гэта ўжо трэці канцэрт «Салідарныя з Беларусью». У 2006 годзе канцэрт быў своеасаблівай падтрымкай для беларускай апазыцыі перад прэзыдэнцкімі выбарамі, а ў 2007 годзе палякі дэманстравалі сваю салідарнасць з беларусамі 25-га сакавіка — у Дзень Волі.

КАЛЯНДАР

Красавік

- 3 — 125 гадоў (1783) ад нараджэння Уошынгтана Ірвінга, амэрыканскага пшэменьніка.
- 5 — 100 гадоў таму (1908) нарадзіўся аўстрыйскі дыржор Гэрбэрт фон Караян, які лічыцца адным з найлепшых дыржораў XX ст.
- 6 — 525-годзьдзе (1483) вялікага мастака Рафаэля.
- 7 — 25 гадоў таму (1983) памерла Ларыса Геніюш, паэтка, вязьнік ГУЛАГу. Пахаваная ў Зэльве.
- 20 — Пёсах у жыдоў.
- 22 — Дзень Зямлі.
- 26 — гадавіна Чарнобыльскай трагедыі.
- 26 — 125 гадоў таму (1883) у Варшаве памёр Напалеон Орда, мастак, кампазытар, удзельнік паўстаньня 1830—1831 гг.
- 27 — Вялікдзень у праваслаўных.
- 28 — 125 гадоў таму (1883) у Маскве скончыў жыццё самагубствам Уладзімер Кавалеўскі, прыродазнаўца, заснавальнік эвалюцыйнай палеанталогіі, удзельнік паўстаньня Каліноўскага.

СЬЦІСЛА

Пад Наваградкам зьявіцца сядзіба пана Тадэвуша

Сядзібу могуць пабудаваць за кошт трох краін: Беларусі, Польшчы і Літвы. Пра гэта ішла размова ў часе афіцыйнай сустрэчы пасла Польшчы ў Беларусі Генрыка Літвіна й старшыні Гарадзенскага аблвыканкаму ўладзімера Саўчанкі. Прататыпам жытла знакамитага літаратурнага героя была сядзіба сям'і Вузлоўскіх пад Наваградкам (ля сёньняшняе вёскі Дамброва). Плянуюцца ўзнавіць атмасфэру й арганізаваць музэй пана Тадэвуша як знак супольнай спадчыны.

Юры Туронак атрымаў прэмію імя Багушэвіча

Да 25 Сакавіка Беларускай ПЭН-цэнтар вызначыў ляўрэата прэміі імя Францішка Багушэвіча за найлепшую гістарычную кнігу году. Ём сёлета стаў гісторык Юры Туронак,

чыя 900-старонкавая «Мадэрная гісторыя Беларусі» была выдадзена ў 2007 віленскім Інстытутам беларусістыкі і за год разышлася тысячным накладам.

Нясьвіскага палацу стала меней

У Нясвіскім замку няма больш сьцяны, якая налічвае трыста гадоў. Паводле навуковага кіраўніка аб'екту рэстаўрацыі Сяргея Друшчыца, сьцяну проста разабралі, бо тэхнічны стан быў кепскі. Цэгла, быццам бы, акзалася недабраякаснаю. Намесьнік старшыні Менскай гарадзкой арганізацыі аховы помнікаў Уладзімер Дзянісаў перасьцерагае, што такое разуменьне рэстаўрацыі прывядзе да таго, што помнік будзе выключаны са сьпісаў ЮНЭСКА.

Тацяна Матрунчык,
«Народная воля»,
Польскае радыё для
замежжа

Новы нумар часопісу ARCHE

Нацыяналізм, Барак Абама, Пятро Машэраў

у ARCHE №3'2008

Падпісачца на ARCHE можна ў любым паштовым аддзяленьні.
Падпісны індэкс 00345.

Блізкія локці Расеі

Працяг са старонкі 2.

Кіраўнікі Расеі часта гавораць, што прэзідэнт Косава выкліча ўзмацненне сепаратысцкіх настрояў у шэрагу краінаў сьвету і разбурэнне створанай пасля другой усясьветнай вайны міжнароднай сыстэмы. На іх думку, прэзідэнт Косава стварае неабходнасьць вырашчыць пытаньне статусу «нявызначаных» частак постсавецкай прасторы. Аднак большасьць расейскіх палітыкаў і, адпаведна, мэдыяў кажуць пра неабходнасьць вырашэньня пытаньня статусу толькі Абхазіі і Паўднёвай Асэтыі. Паказальна, што заява Дзярждумы ня тычылася, напрыклад, Прыднястроўя. То бок група Пуціна-Мядзьведзева прагматычна агрэнвае магчымасьці Расеі. Яны разумеюць, што Расея мае рэсурсы падптурхнуць да «самавызначэньня» толькі Абхазію і Паўднёвую Асэтыю — рэгіёны, якія мяжуюць з Расеяй.

Але ў складзе расейскай эліты ёсьць групы, якія заяўляюць, што косяўскі прэзідэнт стварае магчымасьці для рэалізацыі і іншых апэтытаў: ад Крыму і ўсходняй Украіны да паўночнага і заходняга Казахстану і іншых «расейскіх» земляў.

Пакрокавая інкарпарацыя

Разважаючы пра міжнароднае права і «падвойныя стандарты» Захаду, пагрозу сепаратызму ў іншых краінах, афіцыйная Масква выкарыстоўвае зусім іншыя катэгорыі, калі гаворка ідзе пра Абхазію і Паўднёвую Асэтыю. Але цяжка ўгадаць прыклады больш паслядоўнай падтрымкі сепаратыстаў і большых вынікаў палітыкі падтрымкі сепаратызму.

Гаворачы пра прэзідэнт Косава, у Расеі «забываюць», што няма гаворкі пра ўключэньне Косава ў склад ЗША, нейкай эўрапейскай краіны ці нават Альбаніі. Тым часам каля 90% жыхароў Абхазіі і Паўднёвай Асэтыі надалі расейскае грамадзянства. Пэнсіянэры атрымліваюць расейскія пэнсіі. На Абхазію і Паўднёвую Асэтыю не распаўсюджваецца візавы рэжым, які з 1999 г. існуе для грамадзянаў Грузіі. 7 сакавіка 2008 г. Расея спыніла дзеянне нават толькі фармальна існуючых абмежаваньняў на гандлёва-эканамічнае супрацоўніцтва з Абхазіяй і Паўднёвай Асэтыяй. Сілавая структура Абхазіі ўзначальвае цвёрды прыхільнік уваходу ў склад Расеі Рауль Хаджынба, а сілавая структура Паўднёвай Асэтыі ўзначальваюць этнічныя расейцы, дэ-факта камандзіраваныя Генэральным штабам Расеі.

Мяжу рэгіёнаў Грузіі ахоўваюць расейскія войскі.

Прэзыдэнт Паўднёвай Асэтыі Эдуард Какойты заявіў пра намеры звярнуцца ў Канстытуцыйны суд Расеі, каб даказаць, што Паўднёвая Асэтыя ніколі не выходзіла са складу Расеі...

Задойта да актуалізацыі косяўскага пытаньня Расея пачала рабіць крокі, каб ізаляваць Абхазію і Паўднёвую Асэтыю ад Грузіі і зрабіць часткай расейскай эканамічнай, ваеннай, гуманітарнай прасторы. Тое самае яна спрабавала зрабіць з Аджарыяй і Джавахэціяй, але беспаспяхова.

Пасля абвяшчэньня незалежнасьці Косава Расеі застаецца зрабіць трохкі, каб падвесці рысу пад фактычнай інкарпарацыяй Абхазіі і Паўднёвай Асэтыі.

23 лютага У.Пуцін сказаў, што ў Расеі былі «хатнія загатоўкі» на выпадак абвяшчэньня незалежнасьці Косава. Са свайго боку расейскія экспэрты назвалі гэтыя «загатоўкі». Будзе ўзмоцненая ахова межаў Абхазіі і Паўднёвай Асэтыі расейскімі войскамі. Расея павялічыць інвэстыцыі ў разьвіцьцё сацыяльнай, транспартнай, турыстычнай інфраструктуры. Будзе значна павялічаная і расейская эканамічная прысутнасьць у гэтых рэгіёнах.

Сутычка за поўдзень СНД

Узмацняючы пазыцыі ў паўночных рэгіёнах Грузіі, Расея у самай меншай ступені дбае пра інтарэсы абхазаў, этнічна блізкіх пражываючым у Расеі адыейцам, ці пра інтарэсы асэцінаў. Абхазія і Паўднёвая Асэтыя цікавяць Расею перш за ўсё як кропкі ціску на Грузію, зьяўляюцца важнай часткай геапалітычнай гульні Крамля, скіраванай на пераразаньне альтэрнатыўных шляхоў паставак нафты й газу з Цэнтральнай Азіі ў Эўропу.

Уплываючы на палітычны працэс у Абхазіі і Паўднёвай Асэціі, Расея мае магчымасьць выкарыстоўваць палітычную актыўнасьць соцен тысяч грузінаў-ўцекачоў як ціск на палітыку афіцыйнага Тбілісі. Дэстабілізацыя палітычнай сытуацыі ў Грузіі патрэбная Расеі для таго, каб стварыць перашкоды для інтэграцыі Грузіі ў НАТО і ў эўрапейскую палітычную і эканамічную прастору.

Зь іншага боку, Абхазія і Паўднёвая Асэтыя патрэбныя Расеі як пляцдармы, выкарыстоўваючы якія Масква мае большыя магчымасьці для падмацаваньня рэсурсамі, аказаньня іншай дапамогі прарасейскай частцы апазыцыі ў Грузіі.

Расея адмаўляецца выдаць Грузіі лідэра прарасейскай партыі «Справядлівасьць»,

былога генэрала КДБ СССР Ігара Геаргадзэ, якога грузінскія ўлады вінавацяць ў спробах ажыцьцяўленьня палітычнага перавароту. Грузінскія ўлады фіксавалі і факты пастаўкі зброі прадстаўнікам прарасейскай часткі грузінскай апазыцыі.

Паводле геапалітычнага значэньня Грузію параўноўваюць зь Беларусіяй, бо гэтая тэрыторыя на мове экспэртаў пазначаецца як «гарлавіна каспійскай нафта-газавай пасудзіны». Як другі пасля Саудаўскай Арабіі пастаўнік нафты на ўсясьветным рынак, Расея зацікаўленая ў тым, каб кантраляваць транзыт вялікай каспійскай нафты Казахстану (каля 15% усіх усясьветных запасаў) і нафты Азэрбайджану. Калі Расея атрымае магчымасьці вызначыць каму, колькі, па якіх цэнах пойдзе каспійская нафта, яна вельмі істотна павялічыць свой геапалітычны патэнцыял, атрымае дадатковыя магчымасьці рэалізаваць свае эканамічныя і палітычныя інтарэсы на абшарах СНД і рынакі ўплыву на пазыцыю краінаў Эўрасоюзу.

Разам з тым, Грузія цікавіць Расею як стратэгічная частка маршруту ў Цэнтральную Азію. Праз супрацоўніцтва з Іранам Расея імкнецца стварыць перашкоды для разьвіцьця супрацоўніцтва Захаду з цэнтральнаазіяцкімі краінамі СНД. У Крамлі добра памятаюць, што у верасьні 2001 г. прапанаваў ЗША разьмясьціць ваенныя базы на тэрыторыі сваёй краіны «найлепшы сябар» Расеі ў рэгіёне прэзыдэнт Казахстану Н.Назарбаеў.

Хатнія загатоўкі

Наступным у шэрагу геапалітычных зрухаў на абшарах СНД, штуршок якім быў дадзены незалежнасьцю Косава, падаецца тое, што Расея абмяжуецца «хатнімі загатоўкамі» адносна Абхазіі і Паўднёвай Асэтыі. То бок працягне палітыку ўзмацненьня сваіх пазыцыяў у гэтых рэгіёнах, але ня пойдзе на фармальнае прызнаньне іх незалежнага статусу ці, тым больш, на ўключэньне ў свой склад.

Важным абмежаваньнем для Расеі ёсьць тое, што сэнс яе падтрымкі сепаратыстам, як і сэнс яе палітыкі ў Грузіі, Закаўказзі, Цэнтральнай Азіі, можа быць, паўсюль на абшарах СНД, акрамя, у пэўнай ступені, Беларусі, зразумелы Захаду. І ёсьць цэнтар прыняцьця і рэалізацыі рапшэньняў, скіраваных на стрымліваньне Расеі — гэта, галоўным чынам, ЗША.

Апошнім часам Запад зьменшыў хуткасьць (але, натуральна, не спыніў) інтэграцыі Украіны ў НАТО і ЭС. У значнай ступені з прычыны таго, што ва ўкраінскім грамадзтве няма крытычнай масы падтрымкі ідэі ўступленьня ў НАТО.

Але ў адрозьненне ад Украіны, Грузія мае дастаткова ўнутраных і зьнешніх чыньнікаў, якія спрыяюць эўраатлантагич-

най інтэграцыі. Падтрымка Расеяй сэпаратыстаў, бамбардаваньне расейскай авіяцыяй Панкіскай цясьніны, увядзеньне адносна Грузіі (як выключэньне з краінаў СНД) візавага рэжыму, спыненне паставак электраэнергіі ў зьвязку з палітычнымі патрабаваньнямі на фоне пашырэння дапамогі і разьвіцьця супрацоўніцтва з Захадам мела заканамерныя наступствы. 72,2% з тых грамадзянаў Грузіі, хто ўзяў удзел у плебісцыце 5 студзеня, выказаліся за далучэньне да НАТО.

Грузінская палітычная эліта і грамадства дастаткова кансалідаваныя ў пытаньні эўраатлантаўскай інтэграцыі.

Падчас прэзыдэнцкіх выбараў Масква актыўна піярыла супраціўнікаў М.Саакашвілі, ня хочучы казаць расейскай аўдыторыі непрыемную праўду: у значнай частцы апазыцыі ў Грузіі прадстаўленая група, якія таксама, як і Саакашвілі, рашуча выступаюць за эўраатлантаўскую інтэграцыю і нават больш актыўна за Саакашвілі падмаюць пытаньне аднаўленьня тэрытарыяльнага адзінства Грузіі.

Усведамляючы стратэгічную важнасьць Грузіі, у тым ліку і тое, што яна цяпер зьяўляецца пярэднім краем стрымліваньня Расеі, ЗША паслядоўна выступаюць за далучэньне Грузіі да НАТО. Важнае значэньне мае пазыцыя вельмі ўплывовага і актыўнага грузінскага лобі ў складзе палітычнай і вайскавай эліты ЗША. У 1990-х другую па значэньні пасьля міністра абароны пасаду ва Ўзброеных сілах ЗША — начальніка Аб'яднанага Камітэту начальнікаў штабоў — займаў чатырохзоркавы генэрал Джон Шалікашвілі. Яго брат, Атар Шалікашвілі — другая зорка амэрыканскага генэралітэту, доўгі час займаў пасаду дарадцы міністра абароны ЗША ў пытаньнях амэрыканска-

грузінскага вайсковага супрацоўніцтва.

Грузія — найбольш прасунутая краіна СНД у асьпэктэ мадэрнізацыі арміі ў адпаведнасьці са стандартамі НАТО. У адпаведнасьці з праграмай «Навучы і абстамай» толькі ў разьвіцьцё спецыяльных частак грузінскай арміі ЗША штогод укладаюць каля 30 млн даляраў. Значную дапамогу мадэрнізацыі Ўзброеных сілаў Грузіі, таксама і на даручэньне ЗША, аказвае другая краіна НАТО — Турцыя.

Як і ў пытаньні Косава, прадстаўніцтва краінаў «старой Эўропы» займае асьцярожную пазыцыю ў пытаньні вызначэньня часу далучэньня Грузіі да НАТО. Але чакаецца, што пад уплывам ЗША ўжо падчас бухарэсцкага саміту НАТО 4—6 красавіка будзе вызначаны тэрмін далучэньня Грузіі да гэтай арганізацыі.

Таксама з прычыны істотных меж-ных абмежаваньняў Расея ня будзе выкарыстоўваць прэцэдэнт Косава, каб падняць пытаньне Прыднястроўя, Крыму і ўсходняй Украіны. Прыднястроўе ня мае супольнай мяжы з Расеяй і нават выхад да мора. У Крыме расейцы складаюць каля 59% ад насельніцтва, але любая ініцыятыва далучэньня да Расеі сутыкнецца з рашучым супрацівам крымскіх татар. Татар 300 тысячаў у агульнай колькасьці насельніцтва Крыму, і іх прадстаўніцтва імкліва расьце ў сувязі з дэмаграфічным выбухам. На ўсходзе «данецкі» клан на чале з Р.Ахмэтавым зусім ня хоча дзяліцца статусам і пазыцыямі з расейскімі палітыкамі-алігархамі і ўсё большыя грошы зарабляе ад працы на рынку Эўрасаюзу.

Унутраныя абмежаваньні

Нягледзячы на выключна спрыяльную сытуацыю для расейскага экспарту, Расея застаецца «эканамічным карлікам з атам-

най дубінкай». З павелічэньнем аб'ёму эканомікі залежнасьць Расеі ад Захаду не зьяўляецца, а павялічваецца. Сілкаваны прытокам нафтадаляраў рост ВУП Расеі цалкам залежыць ад палітыкі краінаў Захаду, што падтрымліваюць высокія цэны на энэрганосьбіты, стымулюючы разьвіцьцё немагэрыялаёмістых, неэнэргаёмістых, навукаёмістых, перадавых вытворчасьцяў і ад гатоўнасьці Захаду купляць расейскую нафту.

У Крамлі добра ведаюць, што ў другой палове 1980-х павелічэньне спажываньня Захадам нафты з краінаў Пэрсідзкай затокі мела вынікам адпаведнае скарачэньне прытоку нафтадаляраў у скарбонку Саветскага Саюзу і, у выніку, глыбокі сыстэмны крызіс. Цяпер прыток ірацкай нафты на ўсясьветны рынак ужо не абмежаваны міжнароднымі санкцыямі, як было за Хусэйнам. Усё большую частку нафты краіны Захаду атрымліваюць зь Нігерыі. На падыходзе і вялікая каспійская нафта.

Вялікая унутраная праблема, якую Крамль ня можа вырашыць, — дэмаграфічны крызіс, хуткае павелічэньне часткі мусульманскага, неславянскага насельніцтва Расеі. Пагаршэньне якасьці людзкіх рэсурсаў у выніку алькагалізацыі, наркаманіі ў сельскагаспадарчых рэгіёнах Расеі мае вынікам павелічэньне залежнасьці Расеі ад імпарту амэрыканскага і эўрапейскага харчаваньня. Уласнай прадукцыяй Расея толькі на 65% задавальняе свае патрэбы ў харчаваньні. У цэнтральных рэгіёнах Расеі спажываньне імпартных прадуктаў харчаваньня складае 80% і больш.

Расея Пуціна-Мядзьведзева — закладніца сфармаванай у першай палове 1990-х мадэлі алігархічнага капіталізму. Прыток нафтадаляраў стымулюе сацыяльную дыфэрэнцыяцыю, усё большы, беспрэцэдэнтны для іншых краінаў разрыў між беднымі і багатымі, цэнтрам і рэгіёнамі.

Выйсьце на другую пазыцыю па колькасьці мільярдэраў да 100 (у Амэрыцы — 160) абмяжоўвае магчымасьці Расеі сфармаваць сучасную эканамічную і сацыяльную мадэль. 500 расейцаў, якія маюць маёмасьць на 700 млрд даляраў (каля паловы ВУП), як і пераважная колькасьць бізнэс-эліты, маюць зусім іншую субкультуру, у параўнаньні з эвалюцыйна сфармаванай заходняй бізнэс-элітай. Рэсурсы, якія атрымлівае Расея, ідуць не на мадэрнізацыю, а на павелічэньне маёмасьці групы палітыкаў-алігархаў.

Гэтыя прычыны істотна абмяжоўваюць магчымасьці Расеі праводзіць актыўную замежную палітыку, самастойна дзейнічаць у тым ліку і на абшарах СНД. Расея застаецца краінай зь вялікімі ўнутранымі праблемамі, для хаця б частковага рашэньня якіх патрэбныя добрыя дачыненні з Захадам.

«Праверка на школу»

ЮЛІЯ ДАРАШКЕВІЧ

Зайграй, зайграй, хлопча малы...

26 сакавіка, на наступны дзень пасяля таго, як спэцназ перашкодзіў удзельнікам дэманстрацыі, што мелася быць мірнай, прайсці ад плошчы Якуба Коласа да помніка Янку Купалу, у тэатры імя Янкі Купалы ставілі Якуба Коласа. Піша **Аляксандар Фядута**.

Крытыкі лічаць Коласа «заўзятым традыцыяналістам». Мікалай Пінігін паставіў коласаўскую паэму як містэрыю — памятаючы пра тое, што Канстанцін Міцкевіч быў малодшым сучаснікам сымбалістаў. Пінігін прачытаў у ім тое, што звычайна вычывалі пераважна ў Купалу — філязофскую глы-

біню — у спалучэнні з ужо выключна коласаўскім эпічным дарам.

І тут рэжысэру давялося прайсці страшную праверку. Былы школьны настаўнік літаратуры, я добра памятаю, у што ператвараецца клясычны твор, адданы на ганьбу падлеткам, якія яго не разумеюць. 26 сакавіка дзеве траціны залі складалі дзеці. Гэта быў звычайны паход у тэатар «на спектакль паводле праграмы».

Але таму, што здарылася ў залі 26 сакавіка, ёсць тры тлумачэнні. Па-першае, у нас добрыя дзеці: тыя, хто яшчэ трапляе ў тэатар. Па-другое, у нас добрыя настаўнікі беларускай літаратуры: тыя, хто яшчэ водзіць дзяцей у тэатар. Па-трэцяе, яны прыйшлі на сапраўды вельмі добры спектакль.

Як даросламу актору паказаць сталенне свайго героя — ад хлопчыка-пастушка да юнака-музыкі? Як гэта выказаць паэту — зразумела. А актору, на сцэне, за паўтары гадзіны? Аляксандар Маўчанаў у ролі Сымона здолеў перадаць усё — і дзіцячую непасрэднасьць, і гарэзлівы бляск у вачах, і шок ад сустрэчы з прыгожым — зь Яе Вялікасьцю Музыкай.

Але Пінігін ставіць коласаўскі ліра-эпічны шэдэўр менавіта як містэрыю. Сымон для яго — мужыцкі прарок, толькі замест шасьцікрылага серафіма зьяўляецца да яго на зыходзе жыцця дзед Курыла (бліскучая акторская праца Генадзя Гарбука) і ня грудзі рассякае мячом, не замяняе грэшны язык «джалам мудрае зьмяі», а дае ў рукі смык беларускі — як адзіную спадчыну: ідзі, сталей! Тым больш што і спытаюць зь цябе як з дарослага: мы маем на ўвазе выбітную сцэну нападу ваўка і наступнага за ім пакараньня недарэчнага пастушка (тут Алена Сідарава выдатна грае маці Сымонкі).

Але хлопчык становіцца мужчы-

нам толькі пасья таго, як праходзіць шляхам спакусаў (свядома абапіраюся на інсцэніроўку Пінігіна, а не на паэму Коласа, бо гаворка — пра спэтакль, а не пра літаратурны твор). І з рук мужыцкага беларускага серафіма Гарбука, такога пазнавальнага ў сваёй пяшчотнай любові да дзіўнаватага хлопчыка, такога падобнага да гліняных анёлаў, чые німбы нагадваюць бусьлянікі, трапляе Сымонка ў рукі дэмана-спакусніка — Віктара Манаева.

Для яго героя, гарэзьлівага, жулікаватага, свавольнага Жабрака, скрыпка — усяго толькі сродак сабраць пабольш міласьціны.

Сцэна з жабраком, стылізаваная пад ажыўленае палатно Брэйгеля, становіцца кульмінацыяй першага акту спэтаклю. Натоўп, што прагна патрабуе міласьціны, пагрозьлівымі інтанацыямі і масіўнымі кіямі ў руках літаральна прымушакіямы мінака падаць яе, — ён так і не супадае інтанацыйна з той мэлёдыяй, што гучыць у душы Сымонкі! Але спакуснік таму і дэман (ня Дэман Лермантава, вядома, але такі дробны таленавіты бес, што ўмее і прыпавесць дарэчна распавесці, і сьлязу ў голас падпусьціць), што падобны да хоць і зрынутага, але анёла. Жабрак — той жа Сымонка, толькі ён плюнуў на мастацтва, на музыку, што гучала ў душы, і задаволены жабрацкай міласьцінай.

...Так і ідзе гэты дзіўны трыццацічатырохгадовы хлопчык — а іначай не сыграць, ня выцягнуць ускладзеную рэжысэрам задачу — рэальнае дзіця ня здолее! — так і ідзе ён ад дзеда да дзеда, ад аднаго анёла да другога, усё больш зямнога, усё большага спакусніка. Яны розныя, гэтыя анёлы. Тут і карчмар Шлёма (Мікалай Кучыц — шыкоўны майстар эпизоду, трапны і дасьціпны); і паляшук дзед Даніла (як заўжды пераканаўчы Рыгор Маляўскі); і, нарэшце, пан у выкананьні недаацэненага, на мой погляд, Аляксандра Падабеда.

На гэтым пэрсанажы варта спыніцца асобна.

Загаварыўшы на чужой — на панскай — значыць, на польскай,

хутчэй за ўсё, — мове, ён знаходзіць для мужыцкага сына Сымона самую страшную спакусу — спакусу прыгажосьцю. Ня сытасьцю, як Шлёма, спакушае ён юнака, а тым, што і так жыве ў душы Сымонкі, — то бок тым, дзеля чаго ён сам жыве. Нешматслоўны, вытанчаны, такі непадобны да масіўных Радзівілаў зь нясьвіскіх палотнаў, пан гэты, сыграны Падабедам, — нават вонкава — сучасьнік хутчэй Ельскіх і Чапскіх канца XIX стагодзьдзя. Апошні прадстаўнік арыстакратычнага роду, што вымірае, ён грае на раялі — ды так, што Сымонка літаральна ўзьлятае ў нябёсы (але гэта, у сваю чаргу, трэба прыдумаць, паставіць і сыграць так, каб заля не зарагатала, каб глядач прыняў гэтую тэатральную літаральнасьць як рэальнасьць! Брава, Пінігін!).

Але нечакана актор Падабед у гэтым маленькім сваім эпизодзе пераігрывае рэжысэра Пінігіна: ён жа падштурхоўвае Сымона вучыцца! І калі той сыходзіць з панскага замку, гэта проста невытлумачальна для гледача: хвіліну таму юнак лётаў на крылах музыкі, марыў вывучыць ноты і раптам сыходзіць! Куды? Да найўнага, «ня панскага» мастацтва? Прымітыўна і прымальна для сацыялістычнага рэалізму. Але Пінігін ставіў свой спэтакль у 2005 годзе, калі «адзін правільны мэтад» даўнавата ўжо быў у няласцы...

Ды гэта, імаверна, адзіны «пракол» рэжысэра ў спэтаклі — і, зноў вымушаны паўтарыцца, «дзякуючы» актору Падабеду, што вырашае сваю ўласную звышзадачу, і нагадвае гледачу, што кананічны «Сымон-Музыка», якога мы ведаем са школьнай праграмы, вельмі істотна адрозьніваўся ад першага варыянту, напісанага маладым Коласам.

Час быў такі, што бяз «клясавай падкладкі» нават клясыкі абысьціся не маглі...

Будзем лічыць, што Сымон сышоў да свайго каханьня — да Ганны. Той, што чакала яго, адмовіла «гаспадарскаму сыну» Дамініку, стала ахвяраю яго дамаганьняў і звар'яцела ад гора.

Вось тут я вымушаны вярнуцца

да «выпрабаваньня школай». Калі б падлеткі, што сядзелі ў залі, адчулі хаця б крыху фальшу ў сцэнах «толькі для дарослых», вы б пачулі такі рогат, што нават партрэт Коласа пачырванеў бы ад сораму. Але Мікалай Прылуцкі і Святлана Анікей праводзяць сцэну гвалту адначасова жорстка і цнатліва. Як і наступную сцэну вар'яцтва Ганны. І калі гэтага ганебнага рогату ў залі не было, значыць, у нас сапраўды добрыя дзеці і добрыя настаўнікі. І добрыя акторы. Бо страшнейшым за гэтае выпрабаваньне для клясыка можа быць толькі выпрабаваньне поўным зборам твораў, калі ўсе ягоныя грашкі і хібы становяцца відавочнымі для чытача і дасьледчыка. А зарагатала публіка падчас спэтаклю недарэчы — і зьнік цуд тэатру, цуд ператварэньня пустой прасторы залі гледачоў у прастору высокага мастацтва.

Акторы вытрымалі гэтае выпрабаваньне. Дзеці, што запаланілі сабою дзьве траціны Купалаўскага і фактычна сталі яго адзінымі гаспадарамі, прынялі і дарослага дзядзьку, што граў іх аднагодка, і палёт на каванай жырандолі ў панскім замку, і аднакрылых анёлаў, і серп жняца, што замяніў сабой месяц на небе, і нават адкрытую спробу сыграць гвалт. Яны чулі цудоўныя вершы Коласа, бачылі палымныя ад натхнення вочы актораў, і іх — рэальных дзяцей — увага, дзьве з паловай гадзіны сканцэнтраваная на пінігінскай пастаноўцы, пацьвердзіла, што мы маем справу з шэдэўрам. Хіба гэта ня ўдзячнасьць?

Пасья былі і кветкі. Сымону падаравалі вялізную крывава-чырвоную ружу. І я ўявіў сабе, як актор Аляксандар Маўчанаў панясе яе дадому і на яе будуць падаць буйныя сьняжынікі — кшталту тых, якімі 25 Сакавіка беларускі Бог, нечым, відаць, падобны да Генадзя Гарбука, марна спрабаваў зацярушыць плямы рэальнай крыві, пакінутай на шляху ад плошчы Якубу Коласу да помніка Янку Купалу.

Аляксандар Фядута,
гледач

Кранальная нармальнасць быцця

Польскі крытык і перакладчыца Малгажата Бухалік пра раман Бабінай «Рыбін горад».

Не перабольшваю: на мой погляд, гэта бэстсэлер.

Гэты раман можна ўспрымаць як зусім непалітызаванае (якое, аднак, не цураецца палітыкі) сучаснае беларускае чытво; як дэтэктыў; як нетыповую, створаную наперакор многім пашыраным (у тым ліку ў нас, у Польшчы) стэрэатыпам літаратуру, напісаную жанчынай (але не «жаночую»!); як лякальна-гістарычную аповесць і яшчэ ў шэрагу іншых іпастасяў, прычым у кожнай зь іх твор пачуваецца выдатна. Нітрохі не сумняваюся, што ў яго ёсць усе шанцы зрабіць фурор, прычым не паводле прынцыпу «палюбім нашых бедных братоў-беларусаў», — проста такой цікавай, глыбокай і адначасова лёгкай для ўспрымання (дзякуючы выдатна разлічанай на густы шырокіх колаў чытачоў фэбуле) кнігі я ўжо даўно ня бачыла на нашым рынку. Яна шалёна зацягвае. Яна цудоўна поліфанічная — у моўных, культурных і бытавых адносінах. Яна цалкам сучасная і адначасова цвёрда ўгрунтаваная на гісторыі. А яшчэ кліматычная, прыязная і трохі нагадвае казку. Словам, яна проста вельмі добрая.

Такая яна, Берасьцейшчына

Дзеянне адбываецца галоўным чынам пад Берасьцем, у вёсцы Дабрацічы па-над Бугам (некалькі двароў, усе жыхары маюць аднолькавае прозьвішча Гадун; апроч гэтага, ёсць крыху дачнікаў); побач — па рацэ — праходзіць граніца. «З аднаго боку Польшча, з другога —

Расея», — кажа галоўная гераіня. Варта адзначыць: гэта не Беларусь у клясычным польскім разуменьні, то бок ані калючы, палітызаваны і напаяўзіяцкі Менск, ані чужыя і забітая Беласточчына. Гэта чыстае, жывое Вялікае Княства Літоўскае, хоць фармальна ў тэксце пра яго няма ані згадкі. Мешаніна моваў, людзей, культур і рэлігій плюс стэцыфічная атмасфера памежжа — нешта значна больш трывалае і сапраўднае, чым Рэспубліка Беларусь ці любая іншая дзяржава; нешта больш арганічнае, урослае ў зямлю, такое, што перажыве любы патап (глядзі канец кнігі). І на такой глебе — безаглядная сучаснасць, часамі нават трохі нечаканая для палякаў: фірмы, вялікія грошы, шыкоўныя рэстараны, вільі і аўтамабілі, Інтэрнэт і г. д.

Галоўнай гераіні пяцьдзесят год. Яна вывучала гісторыю ў Менску, выйшла замуж за бізнэсоўца, пасля чаго выявілася, што яна ня можа мець дзяцей. Нейкім пудам ёй удалося нарадзіць дачку, якая ў два гады памерла ад раку. У гераіні пачаліся сур'ёзныя праблемы з наркотыкамі, алькаголем і законам (наркадылер уцягнуў яе ў справу аб сьмерці аднаго са сваіх кліентаў); яна развяслася зь бізнэсмэнам, бо той ёй здраджаў. Цяпер яна займаецца пераважна пісаннем апавяданняў і перапісваньнем за невялікія грошы старых дакумэнтаў зь менскіх архіваў; па-ранейшаму мае складаныя ўзаемаадносіны з алькаголем і зазвычай асьцерагаецца іх, бо, як сама гаворыць, «вылечылі мяне з алкагалічкі ў звычайную п'яніцу». Гераіня нарадзілася непадалёк ад Дабраціч: хард-кордавая сьцена родаў — п'яны фэльчар прыняў яе сястру-блізня і пачаў зашываць разрывы, не заўважыўшы другога дзіцяці; у дзевяць год бацькі загінулі ў аўтакатастрофе, пераганяючы з Расеі «Жыгулі». Гераіню разам зь сястрой гадала баба Макрыня; цяпер бабулі 97 год, ёй зрабілі апэрацыю па выдаленьні катаракты і забаранілі працаваць у агародзе, таму гераіня дапамагае ёй па гаспадарцы.

Вось тут усё і пачалося: уначы гераіня бачыць на бульбянішчы здань, назаўтра памірае яе бабуля. Чаму? Ёсць падзэрэнне, што яе атруцілі. Пачынаюцца загадкі...

Сюжэтных ліній процьма, і ўсе

разьвіваюцца аднолькава бурна: гераіню мясцовае ўпраўленьне КДБ блытае зь сястрой і садзіць у турму; мясцовы мафіёзі па трупах прастуе да выкупу дзялянак і тэрарызуе вёску, героі шукаюць скарб і дапамагаюць апазыцыі ў выбарчай кампаніі... І ўсё гэта круціцца, як вяцёлкавае кола уваччу...

Песьня гэтай зямлі

У анатацыі гэтай кнігі характарызуецца як «палітычны дэтэктыў», але гэта ня так: дэтэктыўная сюжэтная лінія сапраўды выходзіць на першы плян, але палітыка адгрывае ў ёй ролю толькі аднаго з рухавікоў фэбулы, ды і тое ня самага галоўнага. Ёсць фальсыфікацыя выбараў, уціск апазыцыі, праслухоўваньне і маніпуляцыя выказваньнямі ў СМІ, аднак усё гэта займае толькі частку прасторы рамана (працэнтаў на 25), а рэшта (большая частка) — гэта атмасфера сяброўства, сямейныя і мясцовыя традыцыі, мноства прыстойных і кемлівых людзей (а таксама паважныя прыватныя фірмы), ну і... жыцьцё.

Перавага кранальнай «нармальнасці» сапраўды выразна адчуваецца і вызначае ўсю атмасфэру кніжкі, якая вельмі далёкая ад клясычных дэтэктываў, тым больш палітычных.

Так, па ходзе дзеяньня зьяўляецца некалькі трупў, але загадкі іх сьмерці раскрываюцца ў коле знаёмых і сваякоў за старым драўляным сталом пад сасной у Дабрацічах. Нават тутэйшы ўчастковы пакрывае гераіню пасля забойства мафіёзі. Ахоўнікі, прыстаўленьня апазыцыі да сястры галоўнай гераіні, — былыя супрацоўнікі КДБ, у цэлым слаўныя хлопцы, якія думалі, што ў органах будучь лавіць наркадылераў, а потым проста сышлі адтуль.

Большасьць людзей нармальныя — такая, бадай што, галоўная думка гэтай кнігі. Так, большасьць з іх дапускаюць тыя ці іншыя памылкі, але, не зважаючы на гэта, стараюцца жыць прыстойна, а калі і не, то іх не спасьцігае нейкая асаблівая божая кара — папросту вядома, што з такімі тыпамі лепш ня мець спраў; калі ж даводзіцца, то і іх можна перамагчы.

Мяжа сапраўды праходзіць пад бокам,

Наталка Бабіна. «Рыбін горад». — Вільня: Інстытут беларусьцікі, 2007. — Сэрыя «Кнігарня «Наша Ніва».

Юлія ДАРАШКЕВІЧ

Наталка Бабіна.

але не выглядае канцом сьвету, жалезнай заслонай: так, сяброўка гераіні, заможная вэтэрынарка Зарніцкая свабодна ездзіць на адпачынак у польскія Кастамлоты, у дагляданы сьвятаром этнаграфічны музэй (і падае з-за Бугу знакі, якія дапамагаюць вызначыць месцазнаходжаньне скарбу). Больш за тое таго, баба Лёніха — галоўная пляткарка і шаптуха вёскі — пасьяхова і бескарысьліва перапраўляе партыямі праз граніцу ў Польшчу і далей у Германію сям'ю ўцекачоў з Конга праз выкапаны спэцыяльна для гэтай мэты тунэль, які вядзе ад надмагілля на мясцовых могілках на бераг Бугу.

Цікавая таксама пазыцыя Зарніцкай — калі ў яе лякарню прыходзяць інструкцыі адносна выбарчых фальсыфікацый, яна гаворыць супрацоўнікам: «Добра, пакуль што пшэнем на ўсё гэта, а калі будуць цэннуць, перанясём фірму ва Ўкраіну».

Канец сьвету і гэтак далей

Настрой раману трохі нагадвае кнігі польскай пісьменьніцы Вольгі Такарчук — толькі што тут ёсьць захашляльны, поўны галавакружных паваротаў экшн і

зусім няма патэтычнага філізафаваньня. Гераіня, праўда, мае мроівы — трапляе ў «норы ў часе» (бачыць карціны навакольля напярэдадні другой сусьветнай вайны, сваю бабулю і суседзяў дзецьмі і г. д.), але ставіцца да іх у меру іранічна; толькі пад канец кніжкі, калі гераіня ўжо авалодвае тэхнікай кантраляванага ўваходжаньня ў «норы», яна падае нам даўжэйшы і вельмі маляўнічы нарыс з жыцьця Берасьця XVII стагодзьдзя. Усе іншыя містычныя здарэньні, накіпталт зданяў, раней ці пазьней знаходзяць рацыянальнае тлумачэньне, хоць перад гэтым ствараюць дасканалы настрой літаратуры жахаў.

Калі ўсе загадкі знаходзяць разьвязку, акурат напярэдадні прэзыдэнцкіх выбараў навакольле спасьцігае прыродны катаклізм. Велізарная бура і паводка зьнішчае дамы сялян (у выніку чаго і так нешматлікія жыхары назаўсёды пакідаюць Дабрацічы) і, зразумела, робіць немагчымым галасаваньне. Тым ня менш, Менск па інэрцыі паведамляе пра пасьпяховы ход выбараў і спакойна падае зраней запланаваны вынікі...

Фабула, як бачым, разгалінаваная, але пры гэтым празрыстая і складная; апра-

У анатацыі гэтая кніга характарызуецца як «палітычны дэтэктыў», але гэта ня так: дэтэктыўная лінія сапраўды выходзіць на першы плян, але палітыка адыгрывае ў ёй ролю толькі аднаго з рухавікоў.

... ча галоўных ліній, ёсьць некалькі добра ўплеценых у агульную тканку раману пабочных гісторый.

Напрыклад, Аksamka, сяброўка дзяцінства галоўнай гераіні, ні з таго ні з сяго нападае на яе з матыкай і цяжка раніць. Чаму — стане зразумела толькі напрыканцы кнігі.

Другая гісторыя апавядае пра маладога ўкраінскамоўнага паэта з Дабраціч Міхася Яраша, расьпешчанага грантамі і ўвагай сучасных фальк-груп, якім патрэбны тэксты. Не жадаючы таго, ён, тым не менш стаў здраднікам і забойцам. Гераіня гаворыць яму, што, нягледзячы на ўвесь свой талент, ён ужо ніколі ня зможа напісаць ніводнай «песні гэтае зямлі». Вырак гераіні кароткі, далёкі ад маралізатарства, але б'е дакладна ў дзясятку.

І гэтак далей.

Бабіна — гэта ня ніша

Усе беларускія кніжкі, якія ў апошнія гады трапілі ці трапляюць у Польшчу, маюць у той ці іншай ступені нішавы характар (з розных нішаў паходзяць або на розныя нацэлены). Бабіна — гэта ня ніша. Гэта дасканалая, сталая пісьменьніца, якая на палкам сусьветным узроўні стварыла добрую, унівэрсальную, хоць і на вельмі мясцовым матэрыяле, кнігу — такую, што можа зьведаць масавы посьпех, не раўнуючы як творы Пялёвіна (фантастычнага пустааслова з геніяльнай тактыкай піяру), і адначасова дасягнуць таго ж, на што працаваў цэлы «фэстываль» украінскай культуры пасья Аранжавай рэвалюцыі, — паламаць стэрэатыпы і пазнаёміць сьвет зь беларусамі. Прычым зь беларусамі ва ўсёй іх сучаснай разнастайнасьці, а не з забітым народам, які мае адзіную праблему. Да таго ж, знаёмства можа адбывацца бестурботна — праз чытаньне паміж справай надзвычай займальнага дэтэктыву.

Адчуваецца ўжо, як вам у душу западае вычэквалыны позірк адной невялікай усходнеэўрапейскай краіны? Нешта накіпталт мокрага сабачага носа, уткнутага ў вашу нагу...

Нацыянальная архітэктура

Урад вырашыў ня зносіць хрушчоўкі, а рэканструяваць. Піша Сяргей Харэўскі.

Напярэдадні Вялікадня ў Міністэрстве жыллёва-камунальнай гаспадаркі адбылася прэс-канфэрэнцыя, на якой былі агучаныя ідэі, што перадвызначаць на бліжэйшыя паўстагоддзья аблічча нашых гарадоў. Рапэньне, якога чакалі гадамі, прынятае. Сярод іншага, загадчык упраўлення жыллёвае гаспадаркі гэтага міністэрства Эдмунд Грышкевіч згадаў пра тое, што стандартныя дамы 1960-х гадоў пабудовы ў краіне будуць ня зносіць, а рэканструяваць.

Нацыянальны адметнасці любой архітэктурнай школы вызначаюцца трыма асноўнымі прыкметамі: а) адпаведнасцю прыродна-кліматычным умовам; в) уважлівым рэальным вытворчым магчымасцям; с) зместам, што фармуецца паноўнай ідэалогіяй.

Самым яркім уважлівым гэтае трыяды паўсюдна ёсць масавае жыллё, спраўджаныя стагоддзямі прыёмы народнага доўгажывага, прыдатныя да вельмі канкрэтнага ладу жыцця.

Тое самае справядліва й у дачыненні да самых значных шэдэўраў усіх эпохаў: ці тое амэрыканскія хмарачосы. Нават найбуйнейшы гмах нашае плянэты, Petronas Twin Towers у сталіцы Малайзіі, уважлівы ў сабе ісламскі прыціп «цэльнасць — гэта знітаванае адзінства, гармонія, стабільнасць і рацыяналізацыя», стаў перадусім сымбалам тэхналагічных і фінансавых магчымасцяў. Ідэйны ж змест самых высокіх будынкаў сьвету быў вызначаны як узвясціванне мусульманскага Ёсходу, а таму дызайн плянаў Petronas Twin Towers заснаваны на простых геаметрычных формах, што ўтвараюць у сячэнні вясміканцовую зорку. Дый ваводзе саваго абрысу яны выклікаюць асацыяцыю з клясычнымі мінарэтамі.

У гэтым сэнсе брыльянт Нацыянальнае бібліятэкі аніяк не

назваецца ні да якое традыцыі й не нясе аніякага народнага ці рэлігійнага падтэксту. Але, апроч таго, ён тэхналагічна не разлічаны на рэаліі нашага клімату, бо мае завялікую ветразьнасць, непрыдатны для доўгажывае эксплуатацыі праз сурэальнае зашкленьне, што ўзімку трэба чысьціць ад сьнегу, а ўлетку абараняць ад сьпёкі й кандэнсату. Яго эксплуатацыя праз высокую выдаткі на мусовую вентыляцыю, ачыстку шклянных грэяў відавочна не адпаведная фінансавым магчымасцям і прыродным умовам Беларусі. Але і без таго, пастаўлены на самым краі гораду, ён гэтак і ня стане сымбалам нашае архітэктуры ў агляднай пэрспектыве. Хоць помнікам паноўнае ідэалогіі застанецца.

А вось жа сапраўдным сымбалам Менску й іншых гарадоў краіны неўзабаве стануць... хрушчоўкі, ці, карэктней кажучы, дамы масавае забудовы ўзору 1960-х.

Днямі ў Менгарвыканкаме было прынятае эпахальнае рашэньне такія дамы ня зносіць, а мадэрнізаваць. Усяго такіх дамоў-«шасцідзясятнікаў», што патрапяць у праграму рэканструкцыі, у Менску больш за тысячу, а па ўсёй краіне — больш за дзве з паловаю тысячы... Прытым людзей зь іх ня будуць ставіць у агульную чаргу на жыллё, усе застануцца на сваіх «мэтрах»... Будуць праведзеныя капітальныя рамонты, цэплавая мадэрніза-

цыя, надбудаваныя паверхі і мансарды. Такім чынам гэтыя будынкi будуць, нарэшце, прытарнаваныя да першага прыціпу нацыянальнае адметнасці — адпаведнасці ляндшафтна-кліматычным умовам, чаму раней яны, са сваімі тонкімі сьценкамі й пляскастымі дахамі, непрудуманай сыстэмаю сьцёку ападкаў, не адпавядалі. Патрэба ў такім рапэньні, што была даведзеная да найвышэйшага кіраўніцтва РБ, адпавядае цалкам і фінансавым магчымасцям, і ўзроўню тэхналагічнага разьвіцця нашага будаўніцтва.

Зносіць іх, у агляднай пэрспектыве, у нашай краіне, магчымасцяў няма... Што выразна сьведчыць пра стан беларускай гаспадаркі. Дзеля таго, каб зьнесці 25 млн квадратных мэтраў старога жыллёвага фонду, спатрэбіцца ад шасці да васьмі мільярдаў даляраў. Прытым на новае жыллё, паводле падлікаў дзяржаўных камунальшчыкаў і будаўнікоў, што мусіць быць узьведзенае на месцы «хрушчовак», спатрэбіцца яшчэ блізу 14 мільярдаў даляраў! Пра тое, што новым будаўніцтвам могуць займацца недзяржаўныя падрадчыкі і інвэстары, нашаму чынавенству нават не прыходзіць да галавы.

Засталося толькі падсвятліць гэтую праграму мадэрнізацыі масавага жылля ідэалагічным праэктам. У першую чаргу зоймуцца рэканструкцыяй пяціпавярховікаў з цаглянымі му-

рамі, пабудаванымі ў 1968—1969 гадах. Збольшага апорныя канструкцыі ў гэтых будынках у добрым стане, але рэнавацыя падлягаюць брылі й прыступкі на ганках, балконы, сантэхніка. Пасля плянаваных рамонтаў тэрмін прыдатнасці жылля павялічваецца на 50—75 гадоў.

Разам з тым старшыня Менгарвыканкаму Паўлаў запатрабаваў, каб мадэрнізацыя пяціпавярховікаў, як гэта заўжды было можна ў саветаў, «вялася зь мінімальнымі выдаткамі». Такім спосабам калісьці й будавалі — і дагэтуль ад таго бядуць.

Спробы нека прыстасаваць «хрушчоўкі» да сучаснага ўзроўню патрабаваньняў ужо рабіліся. Прапаноўваліся й перапляніроўкі, і пашырэнні пакояў. Але палкам экспэрымэнт быў даведзены да ладу адно толькі па адрасе Кахоўская, 60. А таксама дом № 19 па вуліцы Асіпенкі, але толькі... палова дому. Высьветлілася, што затраты на перабудову прыкладна роўныя новаму будаўніцтву. Натуральна, знайсці інвэстара на такія працы немагчыма. А дзяржава, ня маючы сродкаў, хоча намаляваць вяселкавыя пэрспектывы.

Таму вырашана пайсьці па шляху несупынных рамонтаў: цэплавой мадэрнізацыі і адзядзеньня знаворку.

У адрозьненне ад Расеі, дзе зьнішчэньне хрушчовак стала ледзь не адным з нацыянальных праектаў, ад Украіны, дзе праграма зносу малакаштоўнае масавае забудовы 1960-х была ўсё ж прынятая ў 2006 годзе, ад Казахстану, дзе наагул пабудавалі новую сталіцу, Беларусь застанецца з хрушчоўкамі. Разам з тым будзе адбывацца далейшы знос рэштаў дасавецкае забудовы, зьнішчэньне гістарычна-культурнае спадчыны папярэдніх эпохаў. А размаляваныя ў розных колеры, ператынкаваныя, ацэпленыя, зь вялікімі дахамі й імпазантнымі мансардамі зь металадахоўкі, у даўно абжытых раёнах, дзе жыве ўжо другое пакаленьне гараджанаў, гэтакія дамы стануць найбольшай адметнасцю нашага ўрбаністычнага ляндшафту. То бок традыцыйнай нацыянальнай архітэктураю.

Таксама свабодны тэатар

Хтосьці яго блытае зь менскім тэатрам з такім жа назовам, хтосьці бачыў іхны вулічны спектакль «Бандароўна» на берасьцейскіх вуліцах або тэатралізаванае шэсьце «Малефіцыпом» падчас адкрыцця XII Міжнароднага тэатральнага фэсту «Белая Вежа», але нават не ўяўляў, што гэта берасьцейцы, а не заезджыя гастралёры.

«Тэатар існуе з 2001 году, — кажа рэжысэрка і ідэйная натхняльніца Свабоднага тэатру Аксана Гайко. — Спачатку гэта быў натоўп, чалавек дваццаць пяць, паступова засталася толькі пяць. Тыя, хто хацеў весела прабавіць час і ў нашым пачынаньні бачыў нейкі гурток па інтарэсах, паступова сышлі. Нам хацелася нешта ствараць, было вялізнае жаданьне, але мэтадаў, асноўных прынцыпаў і тэатральных правілаў ніхто ня ведаў. У канцы 2001 г. мы патрапілі ў вядомы альтэрнатыўны польскі Тэатар восьмага дня. Патрапілі на так званыя «варштаты», або майстар-клясы, там нам растлумачылі і паказалі, як працаваць, як правільна скакаць, сьпяваць і плакаць, каб гэта выглядала не студэнцкай самадзейнасьцю, а сапраўднай тэатральнай дзейсьцю».

ПБ: Чаму назвалі тэатар свабодным?

АГ: Мы доўга думалі над назовам. Можна было выбраць нешта цікавейшае. Тым больш што «вольныя тэатры» ёсьць і ў Японіі, і ў Францыі. Але нам так захацелася — у назове падкрэсьліць нашае імкненьне да гэтай вольнасьці.

Свабода — гэта складанае паняцьце, але мы імкнемся да самых розных адценьняў слова свабода. У кожнага сваё разуменьне. Усё, што мы робім, — гэта нашае вольнае меркаваньне, нашыя думкі. Вобразна гаворачы, праз творчасць мы хочам дашуканьне сэнсу свабоды і да несцьці яго людзям.

Сцэна з «Бандароўны»

За мяжой прасьцей — людзі хочуць нешта рабіць, яны і робяць, а ў нас усё нейкія забароны, абмежаваньні.

ПБ: У Менску існуе больш вядомы тэатар з такім жа назовам...

АГ: Мы аднойчы павывешвалі афішы пра адно з нашых прадстаўленьняў, а недзе ў гарвыканкаме спалохаліся, што прыехаў той гнаны тэатар зь Менску. Што казаць, калі спектакль «Гавар—грошы—татар» адмысловая камісія для ўхвалы збіралася глядзець чатыры разы.

ПБ: Ваш тэатар, хутчэй, можна назваць аматарскім. Але ці можаце вы пахваліцца творчымі дасягеньнямі?

АГ: Мы зрабілі ўжо шэсьць спектакляў, цалкам розных і паводле жанраў, і паводле стылістыкі. Сярод іх ёсьць нават казка для дзяцей «Як каза за сонцам хадзіла», мы паказвалі яе ў Кобрынскім дзіцячым доме. Мы ня хочам займацца толькі тэатрам, нас цікавяць і сацыяльныя рэчы, таму мы ня супраць былі б яшчэ паездзіць па падобных установах, бо для дзяцей мы робім сапраўднае сьвята.

Калі ў 2002 годзе мы паставілі першы спектакль, нас ужо запрасілі ў Познань на міжна-

родны тэатральны фэст. Дзякуючы паездкам на фэстывалі ў Эўропу і таму, што мы пабачылі выступы столькіх тэатраў з сусьветнымі імёнамі, асабліва вулічных, нам захацелася выйсьці на вуліцу.

Першым вулічным стаў спектакль паводле твору Янкі Купалы «Бандароўна». Паказвалі яго некалькі разоў у берасьцейскім парку, вазілі ў Польшчу. Часьцей за ўсё мы і выступаем за мяжой, там неж прасьцей — людзі хочуць нешта рабіць, яны і робяць, а ў нас усё нейкія забароны, абмежаваньні.

ПБ: Чым адрозьніваецца Свабодны тэатар ад іншых тэатраў? Чаго не хапае?

АГ: Мы ня робім камэрцыйнае мастацтва, ня хочам, каб яно было абслугоўвальным. Мы робім тое, што проста хочацца, ставім спектаклі пра тое, што нам баліць. Мы ня можам, як на Захадзе, даваць народу відовішча, якога ён прагне, бо няма грошай на відовішча. Мы самі робім лялькі, маскі, хадулі, усё, што можна ў тэатры рабіць сіламі яго ўдзельнікаў.

Нам трэба новае памяшканьне, у маленькім клюбе мікрараёну Вулька таксама нядрэнна, але яго мы перараслі, хочацца ўзьляцець вышэй. Карціць стварыць такі «асяродак», месца сустрэч, каб рэалізоўваць свае ідэі, кагосьці запрашаць, ды і проста, каб там было жыцьцё. Нам проста хапіла б нават паўвытворчага памяшканьня. Ёсьць думкі зрабіць майстар-клясы па працы з целам, голасам. Мы гэта можам. Напрыклад, цяпер можны чацьвер у кінатэатры «1 Мая» а 20-й ладзім кінапаказы незвычайных фільмаў. Існуе нават наш сайт: www.svobodny.kontakt.net. Мы не спыняемся, паколькі ведаем, што творчасць у першую чаргу прыносіць задавальненьне нам, а страчваць прыемныя адчуваньні ніколі ня хочацца.

Павал Белавус

Ахвяры першага красавіка

Прачытаў цікавае паведамленне пра паседжаньне Саўміну па «пераглядзе» сьпісаў «сацыяльна значных выданьняў». Падумаў: паколькі гістарычная нарада мела месца ў дзень дурняў, то ці ня сталі мы ўсе закладнікамі гэтага сьвята?

1

Геніяльны пісьменьнік уваходзіць у кавярню.

Сябар: Нарэшце прыйшоў. Чуў навіну: стваральнікі Шрэка хочучь экранізаваць тваю «Тайну квадратнага туалета»?

Пісьменьнік: Не падколеш. Ведаю, што за дзень. Затое я сёньня сапраўды прыкалоўся.

Сябар: Зараз раскажаш. Толькі дай я замоўлю каньяк.

Пісьменьнік: Значыцца, паседжаньне ў нас сёньня было па літаратуры. Я думаю: што б такога адкалоць прыкольнага. Міністар пачынае паседжаньне: давайце выдаваць толькі сацыяльна значную літаратуру. А я кажу па прыколе: а давайце створым камісію, якая будзе вырашаць, што выдаваць, а што — не. Нельга ж, каб выдавалася антыдзяржаўная літаратура.

Сябар: А ён?

Пісьменьнік: Павёўся як лох. Давайце, кажа, давайце, вы будзеце яе кіраўніком, і аддае адпаведны загад нейкай шасьцёрцы. Я проста ледзь утрымаўся, каб не заржаць.

Літаратурны крытык: Камэдыя! Ну ты проста Хазанаў.

Пісьменьнік: Пачакай, гэта ня ўсё. Зараз увогуле здохнеш ад сьмеху. Я па прыколе кажу: трэба прыпыніць выданьне Арсеньневай і Геніюш.

Літаратурны крытык: А ён?

Пісьменьнік: А ён хітае галавой: згодны быццам.

Сябар: Ха-ха-ха. Гэта проста цырк. «Магутны Божа» — гэта ж клясыка!

Пісьменьнік: Не кажы. Я цяпер шкадую, што не прапанаваў яму

забараніць казку пра Беласьнежку і сем гномаў. Хіба сямейства гномаў не нагадвае Кааліцыю дэмакратычных сіл?

Сябра: Ха-ха-ха.

Пісьменьнік: Добра, харэ ржаць. Самае прыкольнае яшчэ будзе. Я кажу: давайце выпусьцім накладам тысяч гэтак на трыста «Расстрэльную каманду» ў коміксах для школ. А ён кажа: «Згодны», — і адразу дае загад Радзькову.

Сябар: Ня можа быць?

Пісьменьнік: Падкалоў я цябе. Ха-ха-ха! Ведаеш сам, які сёньня дзень.

2

Урадавы чыноўнік вяртаецца дахаты:

Жонка: Слухай, што толькі што па целеку Бацька заявіў: прызначаю гера Штангэ старшынём Саюзу пісьменьнікаў.

Чыноўнік: Ты што?

Жонка: Сёньня ж 1 красавіка! Пажартавала я.

Чыноўнік: Блін. Падкалола. Ну, я таксама, дарэчы, сёньня

.....
«Форма, паводле якой мы вызначаем сацыяльна значную літаратуру, — састарэла», — заявіў кіраўнік праўладнага саюзу пісьменьнікаў Мікалай Чаргінец на паседжаньні прэзыдыюму Савету міністраў пры абмеркаваньні праблемы выданьня сацыяльна значнай літаратуры. Паводле Чаргінца, «група людзей, што нэгатыўна ставяцца да дзяржавы і ўлады, прапанавала ўнесці ў пералік сацыяльна значнай літаратуры шасьці — ці васьмітомнік Ларысы Геніюш, фашысцкага прыхвасья Арсеньневу і сямітомнік Законнікава, у якога і двух тамоў не назьбіраецца».

пасьцябаўся ад душы.

Жонка: Ну-ну?

Чыноўнік: Значыць, паседжаньне ў нас там было па літаратуры. Вырашылі эканоміць на кніжках. Ну, думаю, дай нашага галоўнага клясыка падкалю. А што, кажу, шаноўны клясык, ці не выдаваць нам выключна сацыяльна значную літаратуру? Ён падскочыў, быццам за ім з Гаагі прыйшлі. Так, кажа, і яшчэ трэба, каб была створаная камісія, якая б вырашала: якія тэксты падрываюць асновы дзяржавы, а якія — наадварот.

Жонка: Во камэдыя! Гэта як жа можна вызначыць — што значнае, а што — не?

Чыноўнік: А яго ўжо панесла — кажа: я не дапушчу, каб выдавалі Геніюш і Арсеньневу... Ну! Я ад сьмеху ледзь са стула ня споўз. Геніюш і Арсеньнева — яны ж былі паэткамі, маленькія вершыкі пісалі. Выдала дзяржава адзін іх зборнік раз на пяць гадоў — і ўсё! Тым больш, яны ўжо нябожчыцы. А тут давай друкой «сацыяльна значных», якія, папершае, прозай пішуць, па-другое, мала таго, што жывучыя, яшчэ і пладавітыя. Кожны год па кніжцы майстрачаць: «Маёр Факоф», «Вам — паданьне»... Бюджэт не гумовы, каб іх творы штогод выдаваць. Аднак па прыколе хітаю яму галавой, быццам згодны. А сам у душы іржу.

Жонка: Ха-ха-ха. Ды дурка поўная. Дарэчы, там табе званілі з «Газпрому». Газ з траўня будзе па 250 баксаў.

Чыноўнік: Што, у натуре?!

Жонка: Жарт! Забыўся, што сёньня за дзень?

ПРЭЗЕНТАЦЫЯ

«Піпі Доўгаяпанчоха» па-беларуску

Аддзяленьне пасольства Швэцыі ў Менску пры падтрымцы Швэдзкага Інстытуту, сумесна з Нацыянальнай бібліятэкай праводзіць **10 красавіка ў 17.30 у мастацкай галерэі «Лябірынт» Нацыянальнай бібліятэкі (пр. Незалежнасці, 116)** прэзентацыю першага беларускага перакладу аповесці Астрыд Ліндгрэн «Піпі Доўгаяпанчоха».

«Піпі Доўгаяпанчоха» — кніга пра самую моцную, вясёлую, рудую і дзівосную дзяўчынку ва ўсім свеце. (Піпі лёгка падымае каня на выцягнутых руках, гатуе імберцавае печыва проста на падлозе, да таго ж яна аб'ездзіла ўвесь свет і

збіраецца стаць піратам, калі вырасце).

Сусветны бэстсэлэр швэдзкай пісьменьніцы пераклаў на беларускую мову Дзьмітры Плакс. Рэдактар кнігі — Юрась Бушлякоў. Дызайн і макет кнігі падрыхтаваў Генадзь Мацур. Кніга выйшла ў выдавецтве Зьмітра Коласа.

На прэзентацыі першага беларускага выданьня «Піпі Доўгаяпанчохи» будуць прысутнічаць дачка Ліндгрэн Карын Нюман — тая самая дзяўчынка, якая шмат гадоў таму прыдумала імя для гераіні і натхніла маці на напісаньне кніжкі; швэдзка літаратуразнаўца і пісьменьніца Ула Лундквіст і Дзьмітры Плакс.

КАНЦЭРТ

Этна-трыё «Тройца»

8 красавіка а 20-й у «Графіці» (зав. Калініна, 16) — канцэрт этна-трыё «Тройца».

Т.: (029) 671-58-65, (029) 254-49-09

ВЫСТАВЫ

Марцовыя каты

Да 7 красавіка ў Палацы мастацтваў (Казлова, 3) працуе выстава «Марцовыя каты», у якой бяруць удзел

мастакі, скульптары і фатографы з 7 краінаў. На выставе можна пабачыць усё: ад клясычных мастацкіх прац і бронзавых скульптур да мадэрніс-

цкіх мазаік, каляжаў поп-арту і чорна-белых фатаграфіяў...

Depress і Арытмія

Да 11 красавіка ў мас-

тацкай галерэі «Падземка» (пр. Незалежнасці, 41) працуе выстава твораў Ігара Варашкевіча і Нікі Сандрас.

КІНО НА ВЫХОДНЫЯ

«Прытулак»

Прытулак (El Orfanato)

Мэксыка — Гішпанія, 2007, каляровы, 105 хв.

Рэжысэр: Хуан Антоніе Баёна

Жанр: Гатычная ібэрыяская містыка

Прызы, фэсты: Прызы «Гоя» за найлепшы дэбют, гук, адмысловыя эфэкты, дызайн, прызы Барсэлёнскага кінафэсту, Гран-пры фантастычных фільмаў у Жэарме — усяго 26 узнагародаў і 26 намінацыяў.

Адзнака: 6,5 (з 10)

Дзяцінства Лауры прайшло ў прытулку. Праз 30 гадоў гераіня вяртаецца на старое месца з мужам Карласам і прыёмным сынам Сайманам. Лаура прагне ўсынавіць шчэ колькі дзяцей. Але ейны сын вядзе палахлівыя

гульні з нябачнымі прывідамі...

Карціна Хуана Антоніе Баёны — спрадасаваная мэксыканскім чараўніком страшных гісторый Гільермам Дэль Тора («Лябірынт Фаўна», «Хрыбет д'ябла»). Фільм маладога рэжысэра — гэта гатычная лацінская містыка, узгадаваная на эўрапейскай культуры з выкшталцонай апэратарскай тэхнікай і трымценна-мэлянхалічнай атмасфэрай.

На трэба крыві і гучных крыкаў: спаракнелы дом, шэрае мора, лядашчая старая з тоўстымі акуларамі, рып на дзіцячай пляцоўцы, сыцені, вязаная маска з гузікам...

«Прытулак» палюхае чаканьнем і сумам апошняй гульні. Мацярынскі інстынкт не выратуе, а заганяе ў небяспечную пастку; святло ў цемры — фальшывае, а любоў дастаецца прывідам. Стваральнікі стужкі відэавочна скарысталі й досвед амэрыканскага «Полтэргайсту», але зрабілі гэта тонка, без вялікіх эфэктаў.

Карціна крыху правісае ў фінале, але гэта не адмяняе чароўнае атмасфэры зэракультавага кіно.

Андрэі Расінскі

Беларусь Літва Польшча Эстонія Расія Балгарыя

ДУДАРСКІ
ФЭСТ

Будзьма
дударамі!

24

красавіка

малая зала
к/з «МІНСК»

25

красавіка

клуб
«РЭАКТАР»

www.dudar.info
starjolsa.com

TUT.BY

Т. 766-24-25

www.CREEL.BY

Здымак: А. Белавусава

ТЭАТРЫ

Купалаўскі тэатар

4 (пт) — «Дзеці Ванюшына»

5 (сб), 11 (пт) — «Вечар»

6 (ндз) — «Каханьне ў стылі барока»

7 (пн) — «КІМ»

9 (ср) — «Слуга двух гаспадароў»

10 (чц) — «Вольга»

12 (сб) — «Сымон-музыка»

ранішняя спэктаклі

6 (ндз) — «Афрыка»

13 (ндз) — «Сьнежная каралева»

малая сцэна

5 (сб) — «Варшаўская мэлёдыя»

10 (чц) — «Балада пра каханьне»

11 (пт) — Дзікае паляваньне караля Стаха»

Тэатар беларускай драматургіі

4 (пт) — «Гвіта, альбо Як гэта рабілі ў Францыі»

5 (сб) — «Дамавічкі»

5 (сб) — «Нязваны госьць»

6 (ндз) — «П'емонці зьвер»

9 (ср) — «Адэль»

10 (чц) — «Адвечная песня»

11 (пт), 12 (сб) — «Белы анёл з чорнымі крыламі»

пра-бел / пра-сьвет

Эсэістыка • Крытыка • Рэфлексіі

Блізкія локці Расеі.

Пра наступствы Косава для прасторы СНД піша палітоляг Андрэй Ляховіч 22

«Праверка на школу».

Пра спектакль Мікалая Пілігіна «Сымон-музыка» піша Аляксандар Фядута 24

Кранальная нармальнасьць быцця.

Польскі крытык і перакладчыца Малгажата Бухалік пра раман Бабінай «Рыбін горад» 26

Нацыянальная архітэктура.

Урад вырашыў ня зносіць хрушчоўкі, а рэканструяваць. Піша Сяргей Харэўскі 28

Таксама свабодны тэатар.

Піша Павал Белавус 29

Ахвяры першага красавіка.

Паколькі гістарычная нарада мела месца ў дзень дурняў, то ці ня сталі мы ўсе закладнікамі гэтага сьвята? Фэльетон Лёліка Ушкіна. 30

КАЛІ Б...

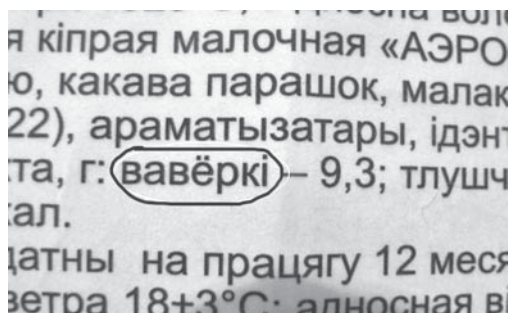
...у пекле даведаліся пра тое, што ў Беларусі 666 аграгарадкаў.

МАЛЮНАК ІЛЭКСТ ЛЕЛІКА УШКІНА

Шатан: Ну, канечне! А калі іх праграма адраджэньня сяла лясьнеца, абавязкова скажучь, што гэта я вінаваты!

КУР'ЁЗ

На расейскай шакалядцы напісалі склад прадукту па-беларуску. Толькі васьм аказалася, што ў шакалядзе ёсьць... вавёрка, ды не адна!

А ты падпішыся!

Каб рэгулярна атрымліваць «Нашу Ніву», проста паведаміце ў Рэдакцыю свой адрас. Адначасова Рэдакцыя зьвяртаецца з просьбай ахвяраваць на выданьне. Дэталі — старонка 19.

ПРЫВАТНЫЯ АБВЕСТКІ

ЖЫТЛО

Маладая беларуская мова сям'язь дзіцен 6 гадоў здыме адносна таннае прыстойнае жылло ў Менску альбо пад Менскам (каб часта хадзілі электрацыя ці аўтобус). Разглядаюцца ўсё варыянты. Т.: (029) 198-32-51

Прадам за 37 тыс. лещыца (вялікі драўляны дом, абкладзены цагляй (недабуд на 40%), з надзелам 6 сотак (1 км. ад МКАД)). Ёсьць электрычнасьць, вада (сэзонная), хуткая перспэктыва газу, крама, ходзяць менскія аўтобусы ды маршрутка. Т.: (029) 576-74-29 (тэлефануйце пасля 10 красавіка).

КАНТАКТЫ

Паважаныя выпускнікі фізычнага факультэту БДУ, гады навучаньня 1953—58! Запрашаем вас на сустрэчу выпускнікоў! Сустрэча плянуецца на 5 чэрвеня 2008 г. Збор а 15-й на двары БДУ. Т.: (029) 171-80-05 (Галубовіч Валя), (029) 772-94-94 (Кірдунава), kirduneva@tut.by

КНИГІ

Прапаную кнігі: Ластоўскі «Расейска-крыўскі (беларускі) слоўнік» 1924 г., Ластоўскі «Кароткая гісторыя Беларусі», «Беларускі кнігазбор», гісторыя, этнаграфія, архітэктура, Чачот, Гётэ, Баршчэўскі, Шэжыспір ды іншае. Багаты выбар. Т.: (029) 753-70-05

СЯБРОЎСКІЯ ПАДАРОЖЖЫ

Запрашаем у падарожжа 6 красавіка (нядзеля) па маршруце: Менск—Сялец—Быцьце—Бярэза—Бусыя—Альба—Белавічы—Новыя Пескі—Сігневічы—Менск. 13 красавіка: Беница—Крэва—Баруны—Галышаны—Вішнева—Дзясятнікі—Валожыны. 2—5 траўня: «Скарбы Закарпацьця»: Ужгарад—Мужачаў—Навіцкая—Сярэдняе. Т.: (017) 292-54-58; (029) 622-57-20; 509-12-16; 110-19-28

ПРАЦА

Яксна выканаю пісьмовыя працы па беларускай гісторыі, літаратуры, мове. Яксны набор, рэдагаванне тэкстаў на беларускай мове. Зьвяртацца загадзя. Т.: (029) 101-03-24. Юрась

Філіяляг будзе ўдзячна за прыстойную працу, зьвязаную зь беларускай, польскай мовамі (выкладаньне, рэдагаваньне тэкстаў). Т.: (017) 294-13-38

«НН» СТО ГАДОЎ З ВАМІ

Мы цьвёрда верым, што вялікі рускі народ, так сама як і польскі, не паслухае тых людзей, што радзяць затрымаць беларускі і ўкраінскі нацыянальны рух. Мы верым, што думкі лепшых рускіх і польскіх людзей разьвеюць тые хмары, каторыя наганяюць на наш бедны край ворагі праўдзівай згоды і брацтва ўсіх славянаў.

«Наша Ніва». №13. 1908

Наша Ніва

незалежная газета

заснаваная ў 1906, адноўленая ў 1991

галоўныя рэдактары «Нашай Нівы»:

З.Вольскі (1906), А.Уласаў (1906—1914), Янка Купала (1914—1915), А.Луцкевіч, У.Знамяроўскі (1920), С.Дубавец (1991—2000).

сакратарка рэдакцыі
шэф-рэдактар
галоўны рэдактар
мастацкі рэдактар
заснавальнік

Наста Бахшанская
Андрэй Дынько
Андрэй Скурко
Сяргей Харэўскі
Мясцовы фонд выданьня
газэты «Наша Ніва»
Прыватнае прадпрыемства
«Суродзічы»

выдавец

АДРАС ДЛЯ ДОПІСАЎ:

220050, Менск, а/с 537

Tel/fax: (017) 284-73-29, 8-029-613-32-32,

8-029-707-73-29.

E-mail: nn@nn.by

On-line: www.nn.by

© НАША НИВА. Сьпасылка на «Нашу Ніву» абавязковая. 12 палос фарматам А2, 6 друк. арк. Друкарня РУП «Выдавецтва «Беларускі Дом друку». Менск, пр. Ф.Скарыны, 79. Рэдакцыя не нясе адказнасці за зьмест рэкламных абвестак. Кошт свабодны. Пасьведчаньне аб рэгістрацыі пэрыядычнага выданьня №581 ад 14 сакавіка 2007 г., выданае Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь. Юрыдычны адрас: 220101, г. Менск, пр. Ракасоўскага, 102-71. Р/р 3012206280014 у МГД ААТ «Белінвестбанк», Менск, код 764.

Наклад 2239. Газэта выдаецца 48 разоў на год.

Нумар падпісаньня ў друку 23.00.02.04.2008.

Замова № 1785.

Рэдакцыйны адрас: Ракасоўскага, 102-71.